

acoperire pentru a-l face pe Teofil să poată crede în așa ceva, cînd pentru el din acest punct de vedere era în posesia și clarificarea Sfinților Părinți. Nu dorea să comenteze nici într-un fel, încît l-a ascultat mai departe pe Iulius, în timp ce cei din grup dădeau semne de plictiseală: „La nașterea Copiilor Cerești au venit dinspre Marea Neagră, adică de la Răsărit, trei magi cu daruri, așa cum au venit tot de la Răsărit, la nașterea lui Iisus. Artemis, întocmai ca regele Irod, a vrut să-l omoare pe copilul divin. Ca să scape de persecuțiile lui Erete, Aisepios (tatăl adoptiv al Copiilor Cerești) și soția lui, împreună cu pruncii, au fugit la Cebesos, așa cum știm din Biblie, o scriere mult mai tîrzie, Iosif, mama și copilul, în Egipt.”. Deși Teofil nu a înțeles această încîlceală de gînduri exprimate cu glas tare a lui Iulius a tăcut milc, fiind și în zi de Crăciun în casa unui prieten. Iar ceea ce Iulius a continuat l-a pus serios pe gînduri, rămînînd de marmură dar și foarte atent la cele auzite: ”Tinerii zei traco-daci au participat la Canonis (nunta, conform românescului cununie, a ținut să accentueze vorbitorul), iar Christos a fost invitat la nunta de la Cana. Cea care l-a uns cu mir pe Apollon se numea Modula, iar cea care l-a uns cu ulei sfințit pe Iisus a fost Maria din Magdala. În graiul traco-dacic, conducătorului unui ținut i se spunea Pileat, adică nobil, stăpîn, iar guvernatorul roman care n-a putut împiedica răstignirea lui Christos a fost Pilat din Pont. Înainte de a fi ucis, Apollon s-a retras în crîngul Akes-Samenos, adică Grădina Sfință, iar Iisus în Grădina Ghetsimani. Pe o gemă tragică, Apollon, cu supranumele de Or-Pheos, adică Cel Jelit, apare crucificat ca și Christos în iconografia creștină.”. Aici Teofil deja începea să se dezmoțască, în timp ce ducea al treilea pahar de vin la gură, în ton cu ceilalți din grup, deveniți și ei foarte atenți, că altfel riscuiau să fie dați afară de Iulius, care perora: ”Primii patru apostoli ai lui Iisus au fost Simion zis Petru, Andrei, Iacov și Ioan, iar primii patru ai lui Apollon au fost Asanum zis Petrae, Andar, Iacchus și Ion, care erau frați de lapte ai zeului.”. Și ca și cum totul ar fi fost lămurit în privința paralelismelor spuse cu ațita pasiune și convingere, Iulius a trecut subit la altă importanță a îndepărtatelor obîrșii pe care el dorea să le actualizeze. Mie îmi era imposibil să-l opresc, fiind invitat al lui Teofil, știind și de la discuția de la De Lucca, de acum o zi, că nu este deloc comod să încerci o altfel de abordare decît cea pe care el o impunea, încît am acceptat să mai rabd încă o dată argumentele lui Iulius, mai ales că apăreau pentru prima dată în auzul meu primele lui îndoieli: ”Tăblițele de la Tărtăria datează de peste șapte mii de ani înainte de Christos. Deci nu pot avea nicio legătură cu dacii, care aveau să apară mii de ani mai tîrziu.”. Aici mi-am dat seama că pasiunea lui pentru protocronismul despre care nu știa mare lucru îi juca rengașul. Păi dacă noi ne aflăm pe pămîntul nostru de cînd e lumea, ba mai mult suntem buricul ei, atunci cum de alte popoare, de prin împrejurimi bănuiesc, au trecut și locuit pe aici, înainte de a exista pe aici suflare de om, lăsînd și cîteva tăblițe scrise într-o limbă de ne-descifrat? M-am trezit pur și simplu întrebîndu-mă. Eu, venind din începuturile lumii, zău așa, pot să spun, ca și Iulius, că nu știu cărui alt popor i-au aparținut decît poporului meu. Și-l lăsăm pe Iulius, ca pe mulți alții să-și caute în ele primordialitatea, ca și cum de acolo ar fi început totul. Mesajul meu din acele tăblițe poate fi găsit și în tăblițele pierdute ale lui Moise, care au avut menirea, prin dispariția lor, să amestece omenirea pînă la regăsirea ei într-una singură. Ceea ce a spus atunci Iulius, mă face să rîd, dar și să sper că un prim pas spre aflarea celor șase sute douăzeci și cinci de tăblițe dictate lui Moise pe Muntele Sion va fi posibilă: ”Ceea ce este evident este faptul că nu există o continuitate între acele tăblițe și vreo scriere ulterioară, pentru că altfel ar fi trebuit să găsim și alte texte intermediare.”. Mare îmi este grădina, trebuie să recunosc.

Teofil își revenise, pentru că înainte de a veni la Iulius cu grupul de dansatori pentru a-i aduce aminte de casa de departe, tocmai ținuse în fața enoriașilor, mult mai mulți la număr și din cauza grupului prezent din țară care în primele zile ale Crăciunului a umplut sala socială a bisericii, slujba închinată Întîiului Mucenic, Sfîntul Arhidiacon Ștefan, și nu dorea să audă acum tot felul de digresiuni pe marginea nașterii lui Iisus, așa cum a fost cea cu asemănarea dintre Apollon, un zeu păgîn, și Iisus, Fiul lui Dumnezeu. Dar n-a fost chip, pentru că Iulius, lăsînd importanța tăblițelor deoparte, a continuat. „Ultimul apostol al lui Christos a fost Pavel din Tars, iar cel care a restaurat cultul zalmoxian a fost Buerebuistas, căruia poporul i-a spus Pavel Ter, adică Cel mai Mare Împărat. O fi oare întîmplător? Pavel vine către Iisus din rîndul ostașilor păgîni. Iisus a fost crucificat pe dealul Golgota, care înseamnă Locul Căpățînii, iar zeul trac Apollon a fost ucis pe colina Arge-Dava, adică Locul Capului sau Căpățîna. Credeți că este pur și simplu întîmplător?! Cel care l-a adus acasă pe Apollon ucis a fost tatăl adoptiv, Aisepios, nobil din ținutul Aurumenetti, adică Ialomîța de azi, în timp ce cel care a luat trupul lui Iisus de pe cruce și l-a pus în mormînt a fost un om bogat din Arimateea, cu numele de Iosif. Cel care a proorocit nașterea Gemenilor divini a fost Orpheus, căruia i s-a mai spus și Ion, adică Magnificul, în timp ce profetul care l-a precedat pe Iisus a fost Ioan Botezătorul. Lui Orpheus i-au tăiat capul Manaides, adică dansatoarele, pe timpul mării preotese Salonai, iar Sfîntului Ioan Botezătorul i s-a tăiat capul în urma unui dans al Salomeei. Ca și zeul trac, Christos a înviat și s-a înălțat la cer. Lui Apollon i s-a mai spus Char-Ystos, adică Fiul Cerului, iar lui Iisus, Christos. Apostolii celor doi au lăsat traco-dacilor un *Nof Diadis*, adică un *Noul Testament*, iar cartea sacră a creștinilor se numește *Noul Testament*.”. Și asta o știa foarte bine Teofil, care nu dorea să afle mai mult despre partea a doua a *Bibliei*, decît l-au învățat cărțile Sfinților Părinți. În fond, ceea ce dorea să spună Iulius, fără să își dea seama, era faptul că totul s-a repetat, că cei care au impus omenirii noua religie, cea a creștinismului, n-au făcut decît să copieze o poveste la fel de impresionantă, care a ținut mii de ani omenirea într-o religie care a dominat marele ținut al Geto-Traciei, și mai ales că totul s-a născut pe pămîntul pe care mai toți îl batjocoresc, iar cei care ar trebui să-l pună în valoare nu o fac.. Spera ca măcar cartea lui Carolus Lundius, dezgropată din casa unei bătrîne suedeze de mîinile iuți ale unui emigrant ajuns acolo de pe malurile Ialomîței și expusă vederii într-un anticariat din Uppsala și de acolo în mîinile lui, să facă lumină.

Alma, în apartamentul ei din Duane House, trecînd pagină cu pagină, după ce și-a făcut un manual de traducere a latinei medievale, nu mai era atît de convinsă. Dar nu voia să-i spună aceasta lui Iulius, care, la citirea primelor pagini, s-a văzut cam descurajat. Nu atît cît să-l facă să tacă în fața dansatorilor veniți din Țara de Sus a Moldovei, din zona foștilor daci liberi, a costobocilor, să-i reîmprospăteze dorința de adevăr. Și a continuat: „Un trib dacic se numea Creastonai, etnonim ce amintește de creștini. La fel, Iros vine de la Irodia – numele Craieșei Ielelor și al Reginei Vîntoaselor, nume care amintește de Seth, acel vînt năpraznic, dușmanul lui Ram. Iisus Christos este cunoscut din vechile scrieri creștine drept Fiul Domnului. Ei bine, ascultați aici, Zamolxe era numit de traco-geți Aizus, adică Fiul! Nimic deosebit, nu, o coincidență, veți zice? Luați aminte, atunci, că Aizus se citește Ezus. Comparați cu ebraicul Jesus, frecvent întîlnit chiar înainte de nașterea lui Iisus Christos. Jesus, citit Gisis în engleză, se poate ajunge la aceeași concluzie, aparent senzațională: Iisus-Jesus era un vechi nume ebraic, frecvent întîlnit, preluat de daco-geți pentru semnificația lui divină. În Spania și acum se folosește frecvent numele Jesus. Încă de acum două mii de ani, evreii voiau să se numească

Cohen, adică Marele Preot, Lev-Leon, adică Leul-regele animalelor, Fischer, adică pescarul, Cezar, ca împărații romani, Solomon, Saul, David, niciodată Goliath, Samuel, Max-Massimo, de la Maximus și așa mai departe. Mai tîrziu, tot evreii au transformat numele Mîntuitorului în Isus, cu un singur i, care înseamnă nici mai mult nici mai puțin decît Măgar în ebraică, semn al ostilității față de propovăduitorul unei credințe ce nu le aparținea și nu le convenea. Motiv pentru care s-a găsit soluția de compromis: Iisus. De ce nu Iesus sau Ezus? Pentru că aceste variante aminteau prea mult de originea traco-dacă a numelui Mîntuitorului! Cea dintîi icoană din istoria iconografică a lui Iisus Christos se găsește pe Columna lui Traian și este numerotată XVII, număr fatidic în credința romană, de către Cichorias pe unul din registrele Columnei Traiane. Figura sa, cu părul și barba crescute în voie, nu se deosebește cu nimic de dacii bărboși și pletoși de pe restul columnei. Oare este întîmplătoare această apariție? Nu cumva Iisus Christos era cunoscut la acea vreme ca avînd orgine traco-gețică? De ce nu mai există și alte dovezii în acest sens?” Și răspunsul a venit instantaneu tot de la Iulius: „Pentru că unii au avut grijă, de-a lungul secolelor, să elimine toate vestigiile stînjenoare...” Teofil știa ce urmează: *Tatăl Nostru*, spus în limba traco-geto-dacă, reconstituit, tot la comanda lui, de un cunoscător al acesteia, limbă pe care nimeni dintre cei de față cel puțin n-a mai auzit-o vorbită de cineva. Și deja trecut de partea lui Iulius, Teofil a acceptat vocabulele ce-i ieșeau pe gură acestuia, ca și cum ar fi vorbit acea limbă de cînd se știe.

„An onoma as Tato, a Son si a Pleiste Rhaer”
(și Teofil a făcut crucea în locul lui Iulius, care era atît de transpus, încît a uitat să facă semnul)

„Tato Nipal,
plieste onoma Thyre;
ven vasil Thyre, hie bessi Thyre,
ra charis aius pe tera,
beco naustra calli vic hire
da nao aslalli
si ne avrazas nao culapi naustra
calli si noi avrazam malustis naustri,
si na noi razdos pe noi an belluros,
ci ne thenem de vel rillo.
An onoma, a Tato, a Son
Si a Issos Rhaer: Amin.

(Teofil a făcut iarăși semnul crucii, iar ceilalți, uimiți de figura transpusă a lui Iulius, nu știau ce să facă, încît au închinat încă un pahar de vin din galonul existent pe masă.)

Iulius a continuat cu povestea Marelui Lup Alb, care nu era animal ci om. Iar faptul că lui Burebista i se mai spunea și Celtoctonul, adică Nimicitorul de celți, justifica pentru Iulius părerea de ce Carolus Lundius a scris o carte despre cel care a făcut primele legi scrise ale acestor locuri. Și ar mai fi continuat să spună tot felul de lucruri ciudate care treceau pe lîngă urechile celor de față ca vîntul, dacă nu i-ar fi apărut pe frunte un punct roșu luminos, care tremura și se mișca pe toată suprafața acesteia, făcîndu-i pe asistenți să-l urmărească cu atenție și foarte mirați. Teofil știa de unde vine acea lumină și zîmbea, fără a-l determina pe Iulius să facă vreun gest, așa cum mai făcuse atunci cînd pupila lui, Eleonora, din dormitorul lor, din pat, îndrepta pistolul spre fruntea acestuia, așa cum făcuse acum, fixînd prin linia de miră punctul roșu în care ar fi urmat să trimită glonțul. Îi plăcea să se joace și așa și pentru că Iulius abia de și-o revendicase din brațele mamei ei, pînă nu de mult amanta lui oficială, o lăsa să-și ducă pînă la capăt toate mofiturile iscate din mîntea de copil a acesteia. Numai Teofil știa povestea lor și știa, așa cum și eu am știut, că relația lor, deși va merge foarte bine un timp, se va termina trist.

* Capitolul 8 din romanul cu același titlu,
în lucrul

Teofil își revenise, pentru că înainte de a veni la Iulius cu grupul de dansatori pentru a-i aduce aminte de casa de departe, tocmai ținuse în fața enoriașilor, mult mai mulți la număr și din cauza grupului prezent din țară care în primele zile ale Crăciunului a umplut sala socială a bisericii, slujba închinată Întîiului Mucenic, Sfîntul Arhidiacon Ștefan, și nu dorea să audă acum tot felul de digresiuni pe marginea nașterii lui Iisus, așa cum a fost cea cu asemănarea dintre Apollon, un zeu păgîn, și Iisus, Fiul lui Dumnezeu.

Adevăr sau Caritate? (încă o poveste despre întoarcerea religiei)

Într-un articol anterior, pe tema „morții lui Dumnezeu” în viziunea unor postheideggerieni, ca Gianni Vattimo (pe urmele lui Nietzsche), dar și a altor gânditori contemporani, remarcam, în siajul acelei *slăbiri* a gândirii, a filosofiei, dar și a teologiei, faptul că postmodernismul nu lichidează creștinismul, așa cum am fi tentați să credem, ba chiar anunță „întoarcerea religiei”. Chiar dacă acest come-back trebuie filtrat prin ceea ce s-a numit interpretare, prin depășirea metafizicii, a „ieșirii din jocul puterii”. (G. Vattimo, *O rugăciune pentru tăcere*, în vol. *După moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, 2009). Însă nu doar Vattimo s-a arătat preocupat de „autoconsumarea” ființei obiective, de cea mult discutată dispariție a centrului (cu concluzia scandalosă *Dumnezeu a murit*). Dialogurile sale filosofice cu Richard Rorty și cu Rene Girard merită toată atenția.

Interesat inițial de metoda analitică, dar și de pragmatismul lui John Dewey, Richard Rorty va face la maturitate analiza celor mai importanți reprezentanți ai filosofiei europene din secolul XX, de la Martin Heidegger la Michel Foucault și Jacques Derrida, într-un demers amplu care viza anti-fundamentalismul filosofic al secolului trecut. Acest pas este rememorat, cu ironia și luciditatea caracteristice autorului, în eseu memorialistic *Troțki și orhideele sălbatice* (în *Cultura*, noiembrie, 2010, traducere Lia Boangiu): „Cam 20 de ani după ce am decis că dorința tânărului Hegel de a renunța să încerce pentru eternitate, și să fie pur și simplu copilul timpului său, a fost răspunsul potrivit la deziluzia de Platon, m-am trezit fiind atras din nou de Dewey. Dewey îmi părea acum un filosof care învățase tot ceea ce Hegel avea de spus despre cum să eviți certitudinea și eternitatea în timp ce te imunizezi împotriva panteismului luându-l pe Darwin în serios. Redescoperirea lui Dewey a coincis cu prima mea întâlnire cu Derrida (pe care i-o datorez lui Jonathan Arac, colegul meu de la Princeton). Derrida m-a condus înapoi la Heidegger, iar eu am fost surprins de asemănările dintre criticile lui Dewey, Wittgenstein și Heidegger la adresa cartezianismului. Subit lucrurile au început să se așeze. Am crezut că vedeam o modalitate de a îmbina criticismul la adresa tradiției Carteziene cu historicismul quasi-hegelian al lui Michel Foucault, Ian Hacking și Alasdair MacIntyre. Am crezut că puteam integra toate acestea într-o poveste quasi-heideggeriană despre tensiunile cu platonismul.”

În urma acestei „mici epifanii” (expresia aparține autorului), Rorty a scris *Filosofia și oglinda naturii*, carte publicată în 1979, apărută în românește în anul 2000. Practic, de aici se desfășoară mai departe temele pe care le va urmări pe parcursul tuturor scrierilor sale. În acest volum cardinal pentru gândirea sa ulterioară, Rorty anunță „moartea” Filosofiei susținând că antifundamentalismul este noua provocare ce se deschide în fața filosofiei. Prin urmare, trebuie să depășim acea epocă în care credința „naivă” în adevăr ne impunea automat exigența formulării unor justificări pentru propozițiile noastre. Filozoful american a tratat în această carte subiecte ca problema minte-trup, controversile din filosofia limbajului despre adevăr și sens, filosofia kuhniană a științei articulând, după mărturisirea sa, un „anti-platonism istoricist”: „Cele mai importante curente în filosofia secolului douăzeci au fost anti-esențialiste. Aceste curente au luat în derâdere ambițiile devoltărilor filosofice precedente, pozitivismul și fenomenologia, pentru a proceda la ceea ce Platon și Aristotel speraseră să ajungă – să separe aparențele schimbătoare de realul statornic, ceea ce era doar contingent de ceea ce era în mod adevărat necesar. Exemplele recente ale acestui cal de bătaie sunt *Limitele filosofiei* de Jacques Derrida,

Atitudinea empirică de Bas van Fraassen. Aceste cărți stau pe umerii lui Heidegger, cel din *Ființă și timp*, a lui John Dewey, din *Reconstrucția filosofiei*, a lui Wittgenstein, din *Investigații filosofice*. Toate aceste cărți de anti-esențialiste ne îndeamnă să ne eliberăm de vechile distincții grecești dintre aparent și real, necesar și contingent” (eseul *Anticlericalism și ateism*, traducere de Marius Jucan). Rorty a vizat critic ceea ce Heidegger numea tradiția onto-teologică, susținând că „filosofia nu este ceva la care oamenii se angajează dintr-un sens înăscut al mirării, ci mai degrabă o activitate înspre care sunt forțați atunci când întâmpină dificultăți în a împăca vechiul cu noul, imaginația strămoșilor lor cu a contemporanilor mai întreprinzători.” De aceea, crede el, „filosofia devine importantă în cultură abia atunci când lucrurile se destramă [...], când revoluții se anunță la orizont.” Tot astfel și cu religia, pe care clerul o poate manipula politic, un lucru nesănătos pentru credința însăși și pentru societățile democratice: „Din punctul nostru de vedere, religiei nu i se pot aduce obiecții atâta vreme cât este o chestiune ce aparține sferei private – atâta timp cât instituțiile ecleziastice nu încearcă să ralieze pe credincioși înapoia unor proiecte politice, atâta timp cât credincioșii și necredincioșii sunt de acord să urmeze conduita de a trăi și de lăsa și pe alții să trăiască.” (*Anticlericalism și ateism*). În acest sens, ne amintim de vesela, dar și serioasa definiție dată de Gianni Vattimo fericirii: „Fericirea înseamnă etica plus regulile de circulație”!

În *Contingență, ironie și solidaritate*, Rorty propune o viziune ce-și are originile în filosofia lui Nietzsche, dar pe care o reinterpretează și o ilustrează cu exemple literare. Cartea aceasta pleacă de la o nemulțumire exprimată de el în același eseu autobiografic citat: „Dar nu atinsesem nici una dintre întrebările care m-au făcut să citesc filosofie în primul rând. Nu eram mai aproape de viziunea singulară pe care, în urmă cu 30 de ani, plecasem la colegiu să o găsec. Încercând să îmi dau seama ce nu mersese cum trebuia, am decis gradual că întreaga idee de a cuprinde realitatea și justiția într-o singură viziune fusese o greșeală – că urmărirea unei asemenea viziuni a fost precis ceea ce l-a făcut pe Platon să greșescă. Mai precis, am decis că numai religia – numai o credință nonargumentativă într-un părinte surogat care, spre deosebire de părintele meu real, întruchipa dragostea, puterea și justiția în egală măsură – putea realiza trucul pe care Platon îl voia reușit. De vreme ce nu-mi puteam imagina să devin religios, și într-adevăr devenisem din ce în ce mai secularist, am decis că speranța de a obține o viziune singulară devenind filosof fusese metoda de scăpare a unui ateu auto-deceptiv. Așa că m-am decis să scriu o carte despre ceea ce ar putea fi viața intelectuală dacă am reuși să renunțăm la încercarea platonistă de a cuprinde realitatea și justiția într-o viziune singulară”. Autorul însuși a descris ideea de bază a cărții sale: „Nu e nimic sacru în legătură cu universalitatea ce face ceea ce este în comun automat mai bun decât ceea ce nu este în comun. Nu există un privilegiu automat al unui lucru de care poți convinge pe toată lumea să-l accepte (universalul) deasupra a ceea ce nu poți (idiosincronicul). Asta înseamnă că faptul că ai obligații față de ceilalți (să nu îi agrezezi, să li te alături în încercarea de a detrona tiranii, să îi hrănești atunci când sunt înfometați) nu presupune și că ceea ce împarți cu alți oameni este mai important decât orice altceva. Ceea ce împarți cu ei, când ești conștient de asemenea obligații morale, nu este, am argumentat eu în *Contingență...*, «raționalitate» sau «natură umană» sau «paternitatea lui Dumnezeu» sau «o cunoaștere a Legii Morale», sau orice altceva în

afară de abilitatea de a simpatiza cu durerea celorlalți. Nu există un motiv anume să aștepti ca sensibilitatea ta la acea durere și iubirile tale idiosincratice să poată încăpea într-o valoare generală despre cum totul se potrivește împreună.”

Rorty își bazează afirmațiile pe câteva „teze” pe care le susține și le dezvoltă neîncetat. Pe scurt: filosofii nu au cunoștințe tehnice independente, ci doar povestiri care pot fi folosite pentru a completa sau sprijini alte povestiri; fiindcă filosofia este văzută ca „poveste despre poetizare și progres”, nu a reușit să fie independentă și ne-metaforică, să ofere explicații universal-valabile, de aceea ar trebui tratată ca gen literar. El se declară quietist, minimalist și îi repugnă „statutul ontologic” al limbii, la care fac apel constant adepții vechii metafizici. Nu există discurs favorizat despre lume, ci discursuri „ajustate” la lume, care participă în aceeași măsură la cunoaștere, fie că sunt literare, istorice, științifice sau ale oricărui meseriaș care vorbește despre meseria în care excelează. Pentru Rorty, cunoașterea obiectivă nu este apanajul unor anumite discursuri, în timp ce altele ar fi lipsite de această posibilitate. Problemele tradiționale ale metafizicii și epistemologiei sunt neglijabile, în opinia sa, pentru că nu au o funcție socială. Vocabularul acestora este îndepărtat de ceea ce trebuie cu adevărat să îl preocupe pe om: „Adevărul și cunoașterea sunt o problemă de cooperare socială, iar știința ne dă mijloacele să ducem la bun sfârșit proiectele sociale mai bine decât în trecut. Dacă sau când cooperarea socială este ceea ce doriți, conjuncția dintre știință și simțul comun al zilei este tot de ceea ce aveți nevoie. Dar dacă doriți altceva, atunci religia, care a fost îndepărtată din arena epistemică, o religie care privește problema teism vs. ateism ca neinteresantă, poate fi tocmai ceea ce se potrivește singurătății voastre.” (*Anticlericalism și ateism*).

În acest punct al gândirii sale, Rorty evidențiază rolul jucat de gândirea filosofică a lui Gianni Vattimo structurată în jurul conceptului de *gândire slabă*. Filosoful italian consideră că secularizarea, departe de a fi văzută ca o trăsătură oponentă faptului religios și credinței, este, mai degrabă, „o trăsătură constitutivă a experienței religioase autentice”. Rorty se delimita amical de concepția lui Vattimo doar în măsura în care percepea diferit timpurile în care sacral se manifestă: „Diferențele mele de păreri cu Vattimo se limitează la capacitatea sa de a privi un eveniment trecut ca unul sacru, și percepția mea potrivit căreia sfințenia rezida doar într-un viitor ideal.” În eseu tradus de Marius Jucan, filosoful american își pune nădejdea în reinventarea sacralului într-un anume viitor, chiar dacă afirmă că nu știe când și cum se va produce așa ceva: „Semnificația pe care o acord eu sacralului, în măsura în care dețin una, este legată de speranța ca într-o zi, în orice mileniu de-acum încolo, urmașii mei îndepărtați vor trăi într-o civilizație globală în care iubirea va fi în mare măsura unica lege.” Pentru ca așa ceva să se întâmple ar trebui ca oamenii să conștientizeze natural ceva de genul celor spuse de A. Whitehead despre însemnătatea „puterii” lui Iisus Hristos: „Viața lui Hristos nu este o manifestare a puterii stăpânitoare. Slava sa este pentru cei care o pot discerne și nu pentru lume. Puterea sa stă în absența forței.” Dar știm, de la Rene Girard, că sacral este legat de „sacrificiu”, acel moment unic, violent în care victima este scoasă din mulțime și oferită puterii divine, tocmai în numele puterii mulțimii. Or, după același Girard, „religiile arhaice au existat vreme de cincizeci de mii de ani... fiind niște forme precreștine, de creștinism «ratat», tocmai fiindcă credeau în vinovăția victimei și nu îi recunoșteau

În acest volum cardinal pentru gândirea sa ulterioară, Rorty anunță „moartea” Filosofiei susținând că antifundamentalismul este noua provocare ce se deschide în fața filosofiei. Prin urmare, trebuie să depășim acea epocă în care credința „naivă” în adevăr ne impunea automat exigența formulării unor justificări pentru propozițiile noastre.

PĂLĂRIILE VORBITOARE

inocența. Creștinismul dezvoltă această greșală, afirmă că aceste victime sunt nevinovate, așa cum Iisus e nevinovat” (Rene Girard, Gianni Vattimo, *Adevăr sau credință slabă?*, Ed. Curtea Veche, 2009).

Rorty, care este mai puțin interesat de așa ceva, ci, dimpotrivă, tocmai de puterea prea apăsătoare a clericalismului, este de acord întru totul cu poziția lui Vattimo în ceea ce privește relația incertă dintre religie și adevăr, acel adevăr ultim, fundamentalist, postulat de teologiile sau filosofii tari: „Vattimo înlătură încercarea de a conecta religia de adevăr, și prin urmare nu găsește vreun sens unor noțiuni precum «adevăr simbolic», «adevăr emoțional», «adevăr moral». Cum, de altfel, nu găsește nicio aplicare pentru ceea ce numește (într-un fel greșit, după părerea mea), «teologia existențialistă» – încercarea de a face religiozitatea un fapt de a fi salvat de Păcat prin inexplicabila grație a unei divinități cu totul alta decât omul.”

De altfel, Vattimo este adeptul aceluia viitor religios în care caritatea va fi perla credinței, a „esenței revelației creștine”: „Așa cum văd eu lucrurile, creștinismul se deplasează într-o direcție ce nu poate decât să-și ușureze ori să-și slăbească încărcătura morală în favoarea carității moral-practice... prin această transformare, în cele din urmă, iubirea va înlocui adevărul [...] Viitorul creștinismului, precum și cel al Bisericii este acela de a deveni o religie a iubirii pure... Iubirea este prezența lui Dumnezeu.” (G. Vattimo, *Spre un creștinism nonreligios*, în vol. *După moartea lui Dumnezeu*, autori John D. Caputo, Gianni Vattimo).

După cum lesne se poate intui, Vattimo preferă „adevărul” revelațiilor pauline, din *Epistola către Corinteni*, aceluia „adevăr onto-teologic” al teologiei tradiționale și al metafizicii. Să mai citim o dată, împreună, spusele vechi ale Apostolului Pavel, ca pe o poveste pe care o auzim dincolo de filosofie: „De așa grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de așa avea darul proorociei și tăinele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de așa avea atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Și de așa împărți toată averea mea și de așa da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește. Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmăiește, nu se laudă, nu se trufăște. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădărduește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată. Cât despre proorocii - se vor desființa; darul limbilor va înceta; știința se va sfârși; pentru că în parte cunoaștem și în parte proorocim. Dar când va veni ceea ce e desăvârșit, atunci ceea ce este în parte se va desființa. Când eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil; judecam ca un copil; dar când m-am făcut bărbat, am lepădat cele ale copilului. Căci vedem acum ca prin oglindă, în ghicitorie, iar atunci, față către față; acum cunoștem în parte, dar atunci voi cunoaște pe deplin, precum am fost cunoscut și eu. Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea.”

Am fost tentat și împins de conjuncturi să văd, Arecent, un spectacol de circ, într-un oraș de provincie. În cortul mare, după o publicitate zgomotoasă prin oraș, nu erau prezente mai mult de șaiszeci, șaptezeci de persoane, răsfirate pe rânduri, lucru care dădea și mai tare impresia de teatru pustiu. După ce o tobă și un animator au anunțat începutul „maaaarelui spectacol”, un clovn a apărut ca să încălzească atmosfera. S-a rostogolit, împiedicându-se de umbra unui stîlp de susținere. Și-a scos pălăria de pe cap în fața publicului, dar pe cap i-a rămas o pălărie asemenea; a scos-o și pe aceasta, pe cap i-a rămas o alta, și așa mai departe pînă la o duzină de pălării. Scena a plăcut, aplauzele răzlețe ale publicului risipit prin arenă au subliniat reușita și ineditul situației. A scos flăcări din buzunar, din gură, din urechi. A scăpat o bilă pe gît, a scos-o pe mîneacă. Apoi, vîrf de spectacol, a simulat stoarcerea unei pleoape, vreo jumătate de litru de lacrimi s-a scurs pe rumeșul arenei. Spectacolul mă prinsese, recunosc. Era nostim. Și pentru că o bucurie, o uluire sau măcar o curiozitate trebuie împărțite, am dat un ochi spre ceilalți participanți la „taina spectacolului”. Erau mai mult puști, unii însoțiți de bunici sau părinți. Și, în general, se ocupau cu altceva decît cu „absorbirea” spectacolului. Unii scriau mesaje pe telefon; alții ascultau muzică la căști, bișindându-se în ritmul muzicii, privind absenți spre măscăriciul care își forța limitele artei sale; alții priveau fără pic de amuzament pe față, de parcă ar fi așteptat să treacă timpul; iar alții căseau de-a dreptul. Pușini erau cei care priveau cu interes spectacolul, imberbii și cei cărora secvențele prezente le reamintau amintiri. Un soi de autism plutea peste sală. Era un spectacol trist iar tristețea aceasta mi s-a impregnat în carne, a făcut întuneric în inimă. M-am întrebat dacă și clovnul știa asta, dacă o simțea. Cînd a sunat primul telefon mobil, îndelung și cînd a început o conversație destul de sonoră despre o întîlnire ratată, am părăsit arena. Afară, mai mult, era o lume care habar nu avea că în cort un clovn stoarce lacrimi dintr-o pleoapă searbădă.

M-am întrebat, apoi, dacă scriitorul român (*și de aiurea?*) nu e în postura aceluia clovn, într-o arenă cu autiști. Pentru cine mai scrie autorul român? Pentru cititori? Cititorii au devenit un orizont îndepărtat, rarefiat, inconsistent. O dovedesc tirajele cărților, chiar a celor considerate „sigure”, care nu depășesc ordinul sutelor.

Scrie, în acest caz, scriitorul român pentru susținerea culturii naționale vii? Dar politicile culturale naționale nu iau în calcul nici cît negru sub unghie promovarea culturii de azi, promovarea literaturii originale, slabele semnale care se mai dau pe ici, colo nu fac decît să demonstreze indiferența și disprețul. Poate își asumă scriitorul român o predestinare, o misiune în pustiu, precum un călugăr care părăsește gălăgia socială pentru a dialoga cu vocile sale interioare? Poate scriu scriitorii români pentru o glorie postumă care să le demonstreze că „au avut dreptate”? Dar asta nu-i decît pariul pentru o întîlnire fizică cu o „fata morgana” care se ițește în deșertul societal.

Scriitorul român a ieșit din comunism cu un soarecare prestigiu. Și asta datorită faptului că într-o perioadă concentraționară, de dictatură, părea să poată simula destul de convingător libertatea. Pentru că o simulare a fost și nu libertate! Atîta timp cît erai liber doar în pat, cînd visai parțial color sau la masa de scris în care cenzorul din tine veghea ca să nu depășești prea mult limitele permise de sistem, nu poți vorbi de libertate. Liberi au fost, poate, doar cei care nu au scris nimic, care au însălat cu degetul pe luciul apei propriile viziuni. Deși și ratarea destinului celor care au încercat nesupunerea făcea parte din planul de controlare a culturii. Și cei care nu au scris, fără să facă ideologie fățișă și cei care nu au scris nimic, încercînd să se apere, au fost parte în planul de susținere a culturii vii, de manipulare, de sufocare a libertății.

Dar prestigiul scriitorului român s-a pierdut în hățșurile „democrației originale”, în jungla intereselor, a falselor valorizări din societate.

Dacă m-ar întreba cineva, rapid, de ce au dispărut civilizațiile maya sau altele la fel de celebre, alături de nații glorioase altă dată, așa răspunde rapid că au

dispărut datorită faptului că au lăsat propria cultură să piară. Dacă sufletul unei societăți e cultura acelei societăți, e clar că un trup decerebrat și fără sensibilitate dispăre iremediabil. Nația română pare să fie pe această pantă, a pierderii identității culturale, a „aneantizării” propriului suflet.

Se motivează (de către „politicieni”) constant că „e criză” și în vreme de criză toți trebuie să fim tinichigii, salahori, agricultori, să lăsăm deoparte fanteziile și visele alambicate, să ne înfigem piciorul adînc în pămînt, să tragem aer în piept și să ne dumirăm pe ce lume trăim. Și în vreme de criză primul lucru pe care trebuie să-l tăiem dintre priorități e visul. Sau cultura.

Tăiem din banii pentru cărți, pentru spectacole, pentru muzică, pentru pictură.

Să ne întoarcem în peșteri, că e criză.

Să ne sfișiem unii pe alții, că e criză.

Să ne spălăm creierele, că e criză.

Să ne disprețuim propria istorie, că e criză.

Să ne fie rușine că sîntem normali, că e criză.

Eventual am putea să spunem chiar că din cauza culturii, a sentimentului național agățat de creier și inimă patinăm acum în gol, că dacă nu ne pierdeam vremea cu visatul, cu înmuatul inimilor cu păguboasa artă, cu patriotismul bine izolat în cartea de istorie, acum eram mai grași, mai plini de bani, mai prosperi, ca orice ființă decerebrată care emană fericire din plin. Și care e scopul vieții de azi pe mîine, dacă nu fericirea?

Politicile și politicienii noștri ar putea considera talentul o boală, o infirmitate, consemnate în „nomenclatorul bolilor” și i-ar trece pe artiști la ajutoare sociale minime, ca pe orice olog și în felul acesta le-ar închide gura.

Pictură? Dar avem în muzee, ce ne mai trebuie alta.

Literatură? Dar avem din plin în biblioteci, ce ne mai trebuie cărți noi.

Muzică? De ce ne trebuie orchestre cu treizeci de violoniști, cînd o vioară și un țambal sau o orgă electronică pot să acopere efortul a zeci de artiști ai sunetelor?

Nu avem autostrăzi în România pentru că artiștii nu se implică.

Nu avem o justiție în România pentru că scriitorii inventează lumi care se interferează cu lumea noastră reală și o conturbă.

Nu avem industrie în România pentru că pictorii au deturnat exporturile României din cele cu produse practice, în cel cu opere de artă. E greu să fii politician „pragmatic” în România de azi cînd ai de a face cu „elemente” care țin cu tot dinadinsul să promoveze „nebuniile” lor, să creadă că societatea mai are nevoie de artă, cînd „nostalgicii cititului” stau cu ochii țintă pe o pagină de carte, în loc să scruteze cu ochii în zare cotațiile de la bursă.

Reiau o propunere mai veche (oare chiar ar fi posibil?), aceea de a declanșa o grevă a scriitorilor din România care să se desfășoare timp de o lună. Ce ar presupune o asemenea grevă? O lună fără manifestări literare, fără apariția revistelor de cultură, fără tipărirea cărților autorilor români în viață. O lună măcar! Dacă nu va fi observată lipsa cărților de pe piață și a scriitorilor din viața publică, înseamnă că și așa prezența lor era inutilă. Pentru că scriitorul român e în postura legendarului muncitor japonez care muncește la un moment dat fără salariu, fără normă, doar ca fabrica în care trudește să supraviețuiască. Adică scriitorul român își pierde nopțile, zilele, viața scriind fără niciun fel de plată din partea Culturii Naționale pe care o servește, revistele de cultură nu plătesc niciun sfânt pentru rezultatele insomniilor creatoare. Premiile literare, cu titulatura de „naționale”, sînt niște biete sume care nu acoperă mai nimic din cheltuielile de supraviețuire ale unui om. Dar pe cînd japonezul (legendar) harnic și darnic face munca de pomană un sezon, scriitorul român o face de bune decenii încoace cu un eroism care, de la un moment încolo, frizează, în accepția comună, patologicul.

(Din volumul „Contribții la estetica umbrei”, în pregătire la Editura Tracus Arte)

...politicile culturale naționale nu iau în calcul nici cît negru sub unghie promovarea culturii de azi, promovarea literaturii originale, slabele semnale care se mai dau pe ici, colo nu fac decît să demonstreze indiferența și disprețul. Poate își asumă scriitorul român o predestinare, o misiune în pustiu, precum un călugăr care părăsește gălăgia socială pentru a dialoga cu vocile sale interioare? Poate scriu scriitorii români pentru o glorie postumă care să le demonstreze că „au avut dreptate”?

Povestirile orientale ale lui Andrei Mocuța

Tânărul autor Andrei Mocuța este un caz singular în cadrul generației celei mai tinere de prozatori. Nu doar că nu scrie romane mizerabiliste, jurnale de – scuzați! – WC, și nici voit/nevoit texte dezlânate și incoerente sub umbrela postmodernismului, dar el a ales o cale care pare interzisă congenerilor săi: scrie parabile cu acțiune într-o lume vag orientală și adesea atemporală. Ceea ce nu înseamnă că e vreun tradiționalist sau conformist. Nici pe departe. Autorul are verb vioi, are un umor special, subtil răspândit prin text, are știința scrierii concis rotunjite, a concentrării textului. Este ceea ce se observă încă de la început în volumul *Șercan* (Editura DACIA XXI, 2012, cu o prefață de Petru M. Haș), deja al treilea volum după *Povestiri din adânci tinereți* (2006) și *Porcilorator* (2009).

Cartea este un fel de roman în șapte părți, un roman din scurte povestiri (de o pagină, în medie), cele șapte părți fiind legate între ele de un subțire fir roșu, cam cum sunt legate cărțile lui Moise din *Vechiul Testament*. Astfel, Șercan este un umil individ din tribul Sher Khan, individ locuit de Hua Chi, un sfânt budist, sfânt care înainte de Șercan îl locuise pe Altan, zis Lamă Tăioasă, un tiran mongol care l-a tăiat ca pe o oaie pe invincibilul rege Temujin și așa mai departe... Povestirile (orientale) din prima parte sunt poate cele mai frumoase ale cărții, aici autorul lăsând să i se ghicească maestrul în persoana Margueritei Yourcenar. De pildă, pictorul călugăr Zanzabar este închis în fundul unei temnițe, urmând să fie decapitat. Dar rezolvarea poveștii e ca-n Yourcenar, în care arta orientală și realitatea se suprapun până la confuzia totală: „Călugărul a cerut, ca ultimă favoare, să i se pună la dispoziție unelte de pictat pentru a-și săvârși ultima operă. A desenat pe peretele temniței ținutul de unde venea, inclusiv muntele, pădurea și râurile. După ce a terminat, s-a apropiat de o cărare care se pierdea în văzduh. A pornit pe cărare, s-a afundat în peisaj și s-a făcut tot mai mic. A doua zi, când au intrat în temniță, nu l-au mai zărit, iar peisajul a dispărut, lăsând peretele gol”.

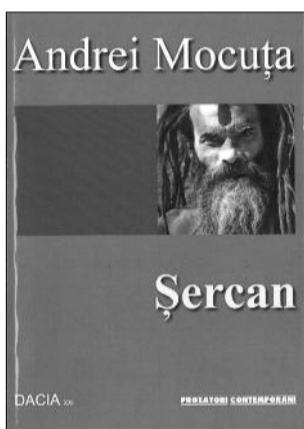
De altfel, hotarul dintre imaginar și real se disipează adesea, Andrei Mocuța spulberându-l cu plăcerea lui vădită de a povesti viața de-a mirările a lui Șercan, din copilărie până la tinerețea parcă veșnică. Multe întâmplări sunt povestite la modul burlesc și suprarealist: vd. *Omul-glob* sau *Obiecte rotunde*, în care Șercan înghite obiecte rotunde indiferent de mărimea lor, pornind de la o minge de ping pong, până la globurile pământeste de la ora de geografie, la vârsta de opt ani Șercan ajungând să înghită jumătate din planetă, devenind astfel „omul-glob”. Șercan este metamorfozat fără mari chinuri narrative în profet, tiran, scriitor, chiar filosof, creatorul filosofiei degetului supt – aici Andrei Mocuța având un umor nebun.

În toată această carte, există și o anume poezie scrisă cu un amestec de seninătate și candoare: „Aap trebuie să fi mâncat singur o duzină de prăjituri. Nu a mai fost văzut niciodată mâncând atâtea plăcinte calde, iar Thembi a mâncat și mai multe decât Aap. A fost un spectacol în toată cinstea. Oricât de calde le-ar fi mâncat, plăcintele gătite de Tamika nu dădeau dureri, pentru că erau gătite cu inima. Cu cât erau înfulecate mai fierbinți, cu atât aroma inimii era mai gustoasă...”

Șercan este o carte care, dacă ar fi dezvoltată de Mocuța, ar putea deveni o *Comedie Umană a Orientului*, o operă de o viață care ar consacra un autor român concurent al Șeherezadei. De altfel, însuși autorul notează pe banda ultimei coperte, cu o undă de autoironie proprie autorilor adevărați: „Alegând să fiu biograful lui Șercan, bazându-mă exclusiv pe șapte povești nu doar neterminat, ci practic abia începute, a fost un gest de mare nechibzuință. Totuși, ar fi nedrept ca aceste povești să nu apară, măcar de dragul speculațiilor ce se vor ivi în momentul în care, peste câteva vieți, se va afla că, de fapt, Șercan a fost unul din avatarurile lui Hua Chi”.

Spectacolul literaturii

DUMITRU AUGUSTIN DOMAN

Savuroasele fragmente ale lui Nae Badiu

Tableta este un gen literar care-l prinde perfect pe Nicolae Badiu. Spre deosebire de alți scriitori cultivatori ai genului, prețioși și alambicați, care umflă fraza cu leșinături lirice, Nae simplifică textul, reducându-l la un fragment de viață, la un decupaj crud, de aceea având un impact mai acut. Autorul știe sau intuiește că în epoca internetului, a facebook-ului și sutei de canale de televiziune de la firma de cablu, omul nu mai are timp nelimitat să se piardă în citirea cărților stufoase de unde să extragă el înțelesuri mai mari sau mai mici. Badiu oferă singur cititorului esența a ceea ce crede el despre cotidianul pe care-l trăim cu toții, făcând lectura plăcută, pe alocuri chiar savuroasă. E ceea ce face în volumul *România care contează* (Euro Press, 2012).

Găsim într-un capitol fețele nenumărate ale societății capitaliste multilateral dezvoltate, și asta nu prin antiteză cu fețele socialismului lui Ceaușescu la fel de multilateral, ci într-o blestemată continuare. Pornind de la mici pretexte concrete și actuale, uneori chiar de la

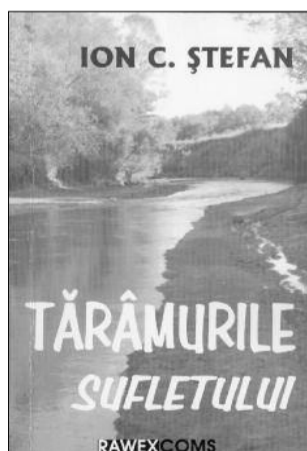
morala unor anecdote, Nae Badiu dezvăluie tarele neamului, trăsăturile care ne definesc de-a lungul istoriei și astea filtrate prin turnesolul bunului-simț, condiție sine qua non a acestui tip de literatură. Dar autorul nu este un sceptic ca mine, ba chiar e optimist, e adevărat că nu rupe de realitate și nu de azi pe mâine, ci pe termen lung. Ceea ce, până la urmă, e reconfortant. Aș mai zice că e și patriot, dacă noțiunea mai reprezintă ceva la 2012. Dar nu unul care înșiră vorbe frumoase, ci unul lucid: „luminița este, evident, la capătul tunelului prin care trecem cu toții. Și acum stau și mă întreb... Cum o să arate în final capitalistul de tip nou, generat de melanjul comunismului frustrat, cu îmbogățitul de peste noapte, parvenitul postdecembrist? Mi-e teamă că ne vom confrunta cu o generație de mutanți, care va da peste cap previziunile sforarilor de vremuri..., depășiți de situația creată...” De altfel, în prefață, Alex Ștefănescu notează: “Nicolae Badiu reacționează, prompt, inteligent, sarcastic, la tot ce se întâmplă în România. Fire participativă, cheltuiește din

propria lui ființă încercând să schimbe starea de lucruri. Textele sale transmit cititorului ceva din această intensitate a trăirii dată mereu la maxim”.

Un capitol separat cuprinde maxime, sentințe, reflecții. Badiu este profund credincios, el dorindu-ne “Să fim vecini cu Dumnezeu!”, sugerând că atunci când te afli în apropierea lui Dumnezeu nu poți greși prea mult, fiind ocrotit de spiritul divin. Chiar și în aceste maxime, Nae nu înșiră mai deloc certitudini personale, știind mai curând să pună întrebări, chiar dacă uneori retorice sau cu vreun răspuns indus: „Trupul modelează spiritul? Invers? În ce măsură? De ce e limitat timpul trupului? Cine mărginește timpul trupului? Veșnicia spiritului? Neantul? Nimicul? Începutul?”

Nae Badiu este autorul câtorva cărți de editoriale, tablete de actualitate, articole publicate inițial în ziarul pe care le-a condus. Cu această carte, însă, el face trecerea nonșalantă de la publicistică la literatură propriu-zisă.

Carte nouă

■ Ion C. Ștefan – Tărâmurile sufletului

(Rawex Coms, București, 2012), versuri, cu un Cuvânt înainte de Radu Cârneli. Versuri nostalgice, ușor sentimentale, versuri de dragoste frumoase în adevăratul sens al cuvântului: „Amândoi, în cercuri de soare./Alunecăm printre bucurii!//Un răsărit peste obraz/Ca o aripă ușoară.//Limpezirea noastră, în oglinzi - /Un joc de-a amestecul destinelor.”

■ Nicolae Panaite – Purpură și iarnă

(Editura DACIA XXI, 2012). Antologie de autor, o selecție din cele șapte volume ale lui Panaite publicate între 1981 și 2010. Cităm aici un poem creștin care-l reprezintă pe poetul de la

Iași, cel care nu vede idei, ci verbe: „prin lut și cer/prin întuneric și sânge/văd verbe cum ies/din gramatici pe cruce//și ziua e grea/ca o femeie ce naște/El va veni/El era/în lagărul lumii mai e Paști”.

■ Ioan Evu – Elogiu furtunii

(TIPO MOLDOVA, 2012, Colecția OPERA OMNIA, Poezie contemporană). Cunoscutul poet hunedorean și-a strâns în această antologie de autor ce are mai reprezentativ din cele zece volume publicate până acum. De remarcat poemele cu tematică socială, precum această *Doină de reformă*: „puneți taxă pe izvoare/pe zăpezi pe cer pe tril/dijmuiți cât se mai poate/traiul omului umil//contabilizați căldura/și procentele de frig/indexați adâncitura/găurilor din covrig/trageți-vă limuzine/și piscine vile angro/dați-ne talk show pe pâine/și noi generații Pro//teletexte telecabluri/de popor teleghidat/ca într-o telenovelă/cu finalul emanat...” Volumul conține și note bibliografice ale autorului, precum și referințe critice despre poezia sa.

O nuvelă realistă scrisă de un miner

Petre Braiț era în anii '90 adjunctul lui Miron Cozma, cel supranumit în bășcălie „lucefărul huilei”, pentru poeziile de amor pe care le scria în închisoare pentru iubita lui Marinela din libertate. Dar Petre Braiț nu era un belicos, precum liderul minerilor din Valea Jiului, ba fiind de o remarcabilă bună-cuviință. Petre Braiț a organizat în Valea Jiului, în tandem cu poetul Marian Boboc, câteva ediții ale festivalului literar „Aici ne sunt visătorii”, festival care se întindea pe cinci zile și la care participau scriitori de primă mână, de la Mircea Dinescu și Nicolae Prelipeanu, până la George Vulturescu și Florin Iaru, de la Tudor Octavian și Liviu Antonesei până la Nicolae Oprea și Mircea Bârsilă sau Aurel Pantea, Vasile Gogea, Ioan Lascu, Ioana Dinulescu, Gheorghe Izbășescu etc. În acea perioadă a fost restaurată și inaugurată Casa memorială I. D. Sârbu, după cum acolo, la Petroșani și Petrila, s-a declanșat posteritatea prodigioasă a lui I. D. Sârbu, prin colocvii și prin punerea la cale a editării manuscriselor sale de sertar. Ei bine, generosul amfitrion al festivalului din Valea Jiului de la începutul anilor '90, minerul Petre Braiț, s-a molipsit probabil de la atâția scriitori faimoși prezenți acolo și a scris o carte: *Ultimul miner din Momo-City* (EIKON, Cluj-Napoca, 2011), cu o postfață de Vasile Gogea.

Este o nuvelă în trei părți, scrisă cu o surprinzătoare siguranță. Sigur, autorul se arăta din anii aceia un om cultivat sau cel puțin citit, dar nu lăsa totuși loc bănuiei că ar scrie literatură.

Preludiul este o proză-eseu, scrisă la timpul viitor(!) pentru niște amintiri despre adolescentul Pavel: „Dintre dealuri numai de el văzute va

răsări o cruce strălucitoare. Și ea va fi acolo. Pletele îi vor ascunde chipul aplecat, vântul le va mișca, dezvelind sâni ca un B răsturnat. Măinile întinse lateral, în poftire, vor fi linii în dialog, soldurile – paranteze...” Stil indirect liber, monolog interior, timpul viitor suplinind timpul trecut... - toate acestea sunt dovezi de știință a narațiunii moderne.

Partea a doua, coloana vertebrală a nuvelei, ca să zicem așa, cuprinde scene din viața de miner în fundul pământului din timpul dictaturii, dar și scene civile din viața minerilor la o votcă, la o pălincă, la o bere. E vorba de proză realistă cu totul remarcabilă, de unde aflăm, de pildă, denumiri insolite ale sculelor minerului: tampele, picuri, ștecaize, suflătoare, lampă cu aer comprimat... Dar găsim aici și alte cuvinte rare din activitatea minerului: foastene, forot, tropan, șlog, șteamp, racletă, crațer, răznă, rocoanță...

Ultima parte a nuvelei este una alcătuită din fragmente, autorul ținând parcă să ne asigure de știința tuturor metodelor narațiunii moderne. Este o rotunjire a cercului vieții lui Pavel, devenit între timp nea Pavel, ajuns la nivelul de jos al subzistenței, trăind din colectarea fierului vechi și mort „la datorie”, în timp ce găsisse o groapă minieră abandonată, unde se înecă în căutarea metalului ruginit dător de trai de pe o zi pe alta.

Vasile Gogea conchide în postfață: <<Ultimul miner din Momo-City impune un scriitor și un univers căruia îi e, precum Faulkner, „singur stăpân și proprietar”.>> Este cea mai adecvată concluzie, la care achiesăm.

Spectacolul literaturii

DUMITRU AUGUSTIN DOMAN

Proze de fiecare zi

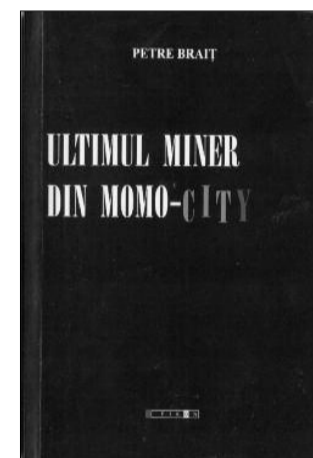
George Rizescu este autorul ambițios al unei trilogii satirice de peste o mie de pagini: *Saga lui Igor Salvache*, personaj politic tipic pentru tranziția românească fără de sfârșit. O dată dus la bun sfârșit acest proiect, se părea/credea că prozatorul a fost epuizat de „urmărirea” personajului său și a celor din preajma sa până-n pânzele albe. Aș! Autorul scrie acum povestiri cum ar scrie jurnal, lăsând impresia că o face ușor, facil, și aproape în fiecare zi. Cel puțin așa rezultă din datarea povestirilor din masivul volum *Proze scurte de sezon* (Paralela 45, 2012). De sezon! Mă rog, e o convenție. Sunt proze de toată ziua, mai bine zis de fiecare zi și de orice sezon. Și poate că mai curând cartea se putea intitula *Schițe și oameni*, cam despre asta fiind vorba. Aici, Rizescu își trădează (și nu prea!) vocația de autor satiric, în sensul că proza aceasta este scrisă în două registre total opuse.

Astfel, unele povestiri sunt pur și simplu realiste, grave, fără pic de ironie, ba devenind ușor melodramatice, cum sunt *Gică*, *Genialul*, *Mirică*..., povestiri în care autorul pune accent pe lipsa actuală a omeniei, pe indiferența la durerea de totdeauna a lumii. Personajele nu beneficiază de portrete propriu-zise, ele apar instantaneu în mijlocul unui dialog și dispar la fel după numai două-trei pagini, după ce le aflăm povestea și după ce ele și-au rostit replicile. Niște actori care și-au făcut datoria, niște actori pe care fizic ni-i imaginăm cum vrem.

Dar George Rizescu se află cu adevărat în elementul său atunci când satirizează lumea politică, în general, dar și preoții, judecătorii, intelectualitatea închipuită și găunoasă, în fond. Personajele au nume diminutive, iar efectul comic rezultă atunci când aceste nume sunt precedate de un domnul sau doamna: domnul Vică, Nae, domnul Muci-în-freză (personaj politic străveziu mascat), domnul primar Bazaconie, părintele Drojdie, distinsa lelea Safta, părintele Șulfă, părintele Greață... Proza are oralitate, uneori o povestire e doar un dialog de două pagini,

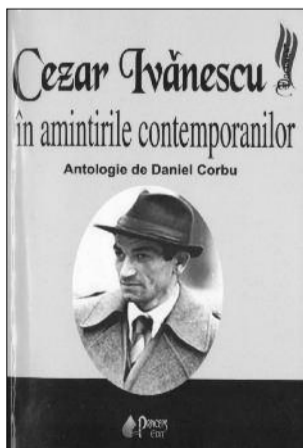
alteori autorul ia pe cititor martor la întâmplările povestite, i se adresează cu *Distinse domn* etc. În majoritatea schițelor satirice, Rizescu e un Caragiale contemporan, având în comun cu autorul *Momentelor și schițelor* modul de a reda intriga, dialogul, creionarea unor tandemuri gen Lache și Mache, a câte unui Mitică... Iată un început de povestire ca-n Caragiale: „În Puturoșii din Deal, sat al comunei Pleașca, există Parohia Părintelui Panțuru, cu două biserici și cinci sute de enoriași. //În Puturoșii din Vale, sat al aceleiași comune, există Parohia Părintelui Panțuru junior, cu trei biserici, șapte sute de enoriași, Cimitirul comunal și Morga Spitalului de urgență. //Spitalul, așa cum bănuieți, se află pe raza administrativă a satului Puturoșii din Deal... //Așa a fost trasată granița dintre cele două sate, încât Morga și „avuția” ei, adică morții întregii comune, așezați într-o aliniere disciplinată pe mesele reci de ciment brun, cad în sarcina Părintelui Panțuru junior...” Desigur, „rezolvarea” intrigii nu e neapărat ca la Caragiale. Am vrut doar să semnalez că George Rizescu nu doar constată, ca noi toți, actualitatea lui Caragiale, dar se și dorește un continuator al lui, aici existând „material” narativ din belșug. În dialogurile lui se face un fel de maieutică: „... - te făcuși deputat!... - Mă făcui... - Mai prost ca mine la generală!... - Mai prost. - Mai prost la liceu... - Mai prost! - La facultate abia ai trecut anii... - Abia am trecut... - Munca nu ți-a plăcut niciodată... - Niciodată!... - Și crezi că e normal, măi Costache, mă? Crezi că e normal? - Ce să fie normal, dragă, ce să fie normal? - Că te făcuși deputat... - Cum adică, mă făcui deputat? - Așa, bine, ce, nu ești deputat? - Sunt, mă, sunt, dar, ce, mă făcui eu?...”

Sunt unele scurte bucăți în acest volum care pot fi percepute mai curând ca eseuri (v. *Definiția prostului* sau *Mitocanii* sau *Prostia ca stare de fapt*), iar unele chiar articole de presă, chiar dacă mai elevate decât ce citim noi în cotidiene, ceva între evocare, reportaj și anchetă (v. *Pavilionul ofticoșilor*).

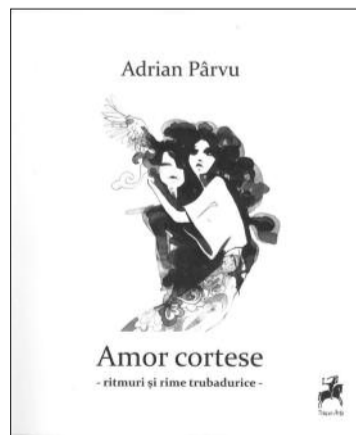

■ Cezar Ivănescu în amintirile contemporanilor

(Princeps Edit, 2012), selecție de texte, itinerar biografic și prefață de Daniel Corbu. O carte de aproape 400 de pagini în care Daniel Corbu a strâns cam tot ce s-a scris despre omul Cezar Ivănescu, dar și despre autorul *Rod-ului* și *Baaad-ului*, de la Liviu Antonesei, Petru Ursache și Alex Ștefănescu până la Constantin Ciopraga, Theodor Codreanu și Gheorghe Grigurcu, peste 50 de scriitori care l-au cunoscut pe poetul evocat. Prefața se numește *Îngerul cu armură sau destinul unui mare poet*. Volumul beneficiază și de o semnificativă iconografie.

de joi, de toate zilele săptămânii, că-n toate e sărbătoarea iubirii, dedicate unei iubite adormite sau visătoare în pat cu baldachin, scrise cu vădită plăcere, cu pasiune, cu patimă, cu inspirație de iubit medieval. Să cităm, spre a fi crezuți, această *Donna angelicata*: „Poftele mă încolțeau, gata-gata/să mă sfâșie, ca o haită de câini,/te pipăiam cu o mie de mâini,/belissima donna angelicata. //Aveai gustul, mirosul coaptelor pâini,/erau falsa ori adevărata/belissima donna anegelicata./și te profanam cu o mie de mâini. //Iartă, sau dă-mi o ușoară pedeapsă./pântecul și o felie de coapsă,/gâtul prelung, omoplații pelini. //și fesele albe și umerii plini/și glezna și sâni și gata,/belissima donna angelicata”. Dacă, pe lângă frumusețea deplină a versurilor, punem la socoteală și frumusețea ca obiect, că i-ar fi plăcut s-o pritocească și unui bibliofil ca Romulus Vulpescu, cartea lui Adrian Pârveu e de pus pe raftul de sus.

■ Adrian Pârveu – Amor cortese – ritmuri și rime trubadurice

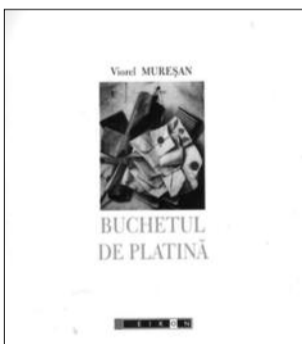
Coperta și ilustrațiile interioare de Melania Țucureanu (*Tracus Arte*, 2012). Sonete de dragoste, de amor nu de la 2012, ci dintotdeauna, sonete de poet ambetat, amoretat, sonete de marți și de miercuri, dar și

Carte nouă

lector

Originalitatea lui Viorel Mureșan se manifestă mai ales în orizontul imaginarului. Poemele sale, cu un pronunțat caracter cinematografic (vizual), conțin imagini și viziuni care propun o halucinantă mistificare a realului, în regimul angoasei expresioniste ... sau în spiritul pendulării onirice între real și ficțiunea solicitată în construirea unei „noi” realități – una analogă visului.

Mircea Bârsilă

litere

Miza pe textul impecabil

Viorel Mureșan a debutat în 1982, la Editura „Albatros” (prin concurs), cu placheta *Scrisori din muzeul pendulelor*, care a atras imediat atenția asupra talentului său poetic de excepție. Poezia „Ut pictura poesis” („Viața într-o casă cu nori pe tavan./ Tinerii/schimbă toată ziua umbre prin curte./Liniile curbe/au evadat din afișe:se caută/cu neliniște/ adolescențele pe plajă./Bătrânii schimbă scânteii pe un covor roșu/fiecare știe câte ceva despre înfățișarea unui/bolnav incurabil. Gândurile li/se opresc deasupra covorului/o piatră albă pe o piatră albă”) sau aceste superbe „mini-poeme” („Scade râul/cum s-ar lăsa un animal în genunchi/la auzul săgeții”; „Strig la un geam/soarele/el se face o lungă/sală de lumânări”) sunt elocvente în ceea ce privește orientarea sa lirică din respectiva etapă. „Ut pictura poesis” conține multe dintre cele mai de seamă aspecte ale formulei poetice asumate de Viorel Mureșan: orchestrarea stării poetice, acordând atenție oricărui detaliu, șlefuirea textului cu o răbdare de artizan și implicarea „deformatoare” în realitate, sub presiunea dispoziției meditative și a unei fantezii crepusculare.

Feluritele sintagme și versuri de genul „oglinzile textului”, „peșterile hârtiei”, „cuvintele vor bate pe rând la poarta cimitirului de cuvinte”, „între versuri scilicet cranii dacă-i lumină”, ce ilustrează un anumit „misticism livresc” și, respectiv, preocuparea de „ontologizare a cuvântului”, după cum observa Gheorghe Grigurcu, se circumscriu încercării poetului, în primele sale volume, de a „re-colora”, potrivit subiectivității sale, textualismul aflat în vogă în anii '70 –'80. Această tentație, care are importanța ei în orizontul operei poetice a lui Viorel Mureșan, s-a prelungit în lungul anilor. *Pietrele nimicului* (Dacia Cluj-Napoca, 1995) conține poezii intitulate „(Adverbul)”, „(Verbul)”, „(Interjecțiile)”, „(Substantivul)” – din care cităm: „am venit la tine să exersezi arta descrierii: /numele/doar numele e/ca lumina atârând de lună”).

Adevăratul centru al poeziei sale se află în textele în care se mizează pe glisarea concretului de la obiectiv spre corelativul său figurat, de tip expresionist sau chiar fantast, bizar și a cărui realitate există doar în limbaj: „eram aproape de vâsle gata să trag timpul în mare/în locu-i să ne rămână doar mâinile încercuite de sânge/ca pe un perete de școală/greșelile ortografice/peștii printre coastele noastre se jucau cu stelele și cu peștii din/ cer/ ambarcațiuni cu lumină trimisă de morți”(în *Lumina absentă*, Paralela 45, 2000, p 73).

La baza formulei lirice a lui Viorel Mureșan, formulă ce se deschide ca un evantai, de la un volum la altul, se află „poemul într-un singur vers” și haiku-ul sau, mai bine spus, imaginea *instantanee* – concentrată la maxim și de o mare expresivitate, în linia poezicii promovate, cândva, de imagiști. Ambele forme lirice – niște structuri minimale – sunt utilizate, în genere, de autorii pe care-i caracterizează o „aspră” exigență poetică. Din nici un volum semnat de Viorel Mureșan nu lipsesc așa-numitele haikuri – și, sub acest aspect, poetul retras la Surduc este un maestru: „mi-am mâncat umbra/ca într-o execuție/la felinar”, „un meteorit/ce copil a încurcat/drumul spre casă?”, „nouri ruși/pe sub hârtia de scris/mi-am amintit de tine”.

Înseși poeziile sale „mai lungi”, poezii elaborate și care denotă un spirit meticolos, sunt alcătuite din astfel de instantanee a căror succesiune lasă impresia unui întreg discontinuu, constituit din fragmente autonome: „un om aprinde chibritul în luna septembrie/la marginea unei coli de indigo/anul acesta e absent ca un ochi într-o spărtură de nor/vine o viață în care un bărbat întins pe pe un pat alb citește ziarul/femeia întinsă pe un pat alb clatină

rândunelele din munți//veniți în seara aceasta la marginea orașului/să construim o mie de scări/plângă pe ele doar floarea de urzică/poezia seamănă cu limba unui om îngropat în zăpezi („Deschidere II”, în *Biblioteca de os*, Editura Dacia, Cluj, 1991).

Pe lângă „lecția” de tip imagist, poetul și-a însușit – mai bine decât oricare dintre opzeciști – și tehnica expresionistă a continuității discontinue a unui poem. În planul său „freatic”, discursul – care are aparența unui palimpsest lacunar – dispune de necesara continuitate care leagă între ele imaginile, încât, la încheierea lecturii, poemul se dovedește a fi o structură unitară și a cărei densitate este întru totul remarcabilă. Poetul vede lumea printr-o fereastră numai a lui și este preocupat, în mod constant, de o poetică potrivit căreia fiecare poem este un fel de pat al lui Procrust. Nu puține dintre poeziile construite în acest stil și în a căror plasă nu a rămas decât aurul liric sunt impecabile (perfecte): „ogoare albastre și niște ogoare roșii/ pânneau prin fereastră/ziua era singură ca o cizmă pe/jumătate ieșită din gheață/și noi trăiam pe o stâncă de lemn/tu erai verde și numai puțin semănai/în ziua aceea cu mărul frământat de guzani/eu – ce să zic – țineam în mâini/o batistă,, („Și un mic poem de dragoste”, în *Ramele Nordului*, Dacia Cluj Napoca, 1998); „pe cer era o gălăgie de suflete uscate/vântul își purta frunzele/peste un pom ghemuit/soarele pânneau din podul pustiu al bisericii/sub robinete spuma se aduna în pisici tot mai albe//si la teatre mâinile actorilor povesteau/despre o tabacheră căzută/de pe un pod de piatră în apă//pe praguri un șir de nume nelocuite//toate vocile au încordarea/unei mâini/care aprinde o lumânare”, („Lectica”, în *Locul în care se va deschide cartea*, Editura Dacia XXI, Cluj- Napoca, 2010), „locul/unde ard gunoarele/pe când ziua e pe sfârșite// în față pe o pânză/cineva a pus soarele/mai încolo era luna umplută/cu păsări moarte și zdrențe//din lună ieșea o coadă de pisică// o/cântecul meu singur/pe drumul spre casă” („Locul unde ard gunoarele”, în *Buchetul de platină*).

Câte un text conține și fragmente în care se apelează, discret, la serviciile rimelor: „o balustradă cu cârpe murdare erau în ziua aceea soldații/pe/o spânceană de deal/așteptând niște ordine clare de la un nemaivăzut general/se prăbușea din aer suava monastire/cu doamne colonade și cârțițe-n ferești/suia dinspre icoane un anotimp subțire/copii cu steaguri negre în fiecare dești//șirul de lămpi pe râuri sporea tăcuta noapte/și auzeam oglinda în care doarme timpul umplându-se/de șoapte” („O apocalipsă în rame”, în *Ramele Nordului*).

În principiu, poeziile lui Viorel Mureșan se înscriu, prin substanța lor imagistică, pe orbita poeziei expresioniste orientată spre „denigrarea” realului copleșit de propria sa banalitate, și în același timp, spre remodelarea și „salvarea” sa. În consecință, viziunile – îndeobște, grave, dramatice și chiar enigmatice – au un sens transfigurator cu implicații metafizice: „o femeie scrie cu roșul/părului ei un verset/pe clăbucul de ceață//plaja mâinilor e fumul/care se trage din doi-trei butuci/trandafirul un pendul în văzduh//mă uit la râu cum s-ar închide o ușă/un șir de uși lovite de-un inel/în cădere/furnicile se duc în cer/prin regatul tăcut de sub scoarța unui lemn”(„Femeie scriind un verset”, în *Biblioteca de os*), „în lumină e un câine mort/pe coala albă cad gropile/viitorului cimitir//două viori un flaut și un contrabas//deasupra capului doi corbi/poartă un perete//despre dragoste ne va vorbi praful/din crețurile bijuteriilor//câinele negru trece pe cer/cu mirarea noastră tinichea în coadă//dintr-un creion uitat pe masă/incep să cadă muște în aer//un contrabas un flaut și două viori/rugăciunea mea e numai apusul/acestui lung șir de sori” („Aperto libro”, în *Locul în care se va deschide cartea*).

Din loc în loc, autorul procedează la decuparea, cu simț fotografic, a unei imagini din realitate („la câțiva metri deasupra orașului/printre frunzele unui castan/vântul leagănă o bandă magnetică” – „Pastel însângerat”, în *Ramele Nordului*) sau la înseninarea tensionatei atmosfere lirice prin câte un pastel „luminos” ce se distinge prin claritatea și prospețimea imaginilor: „la fierărie/ de sub ciocanul unui flăcău//zboară mierle//nu departe de noi toată noaptea/a bătut dumnezeu toba//pe iarba brumată/nu mai poți face un pas/de câte nuci au căzut („Muzică” *Locul în care se va deschide cartea*).

Un loc aparte îl au acele poezii de factură *onirică* („fac zilnic câte-o plimbare. recent am străbătut o foarte fru-/moasă plantă aflată într-un oraș. la ieșirea din ea – ne-/văzută de nimeni? – am locuit singurătatea unui bătrân care/ – dupe ce, la capătul zilelor a ajuns lângă o apă – nu-/măra riduri pe fața ei clară” fragment din „Elegia a doua sau câmpia de maci”, în *Biblioteca de os*); „corpul profesoral al orașului de provincie/are serioase pricini să fie mărșăvăzător/un școlar a mâncat soarele//vreau să vă spun/că petele albe ce se văd noaptea pe cer/sunt urmele dinților/lui” („carte postală dintr-un oraș de provincie”, idem), cele cu filon *epic* („spre sfârșitul mileniului o frumoasă femeie bolnavă/ într-o sticlă aluneca pe valuri. De pe un mal David o înșoțea cu naiul în mâini și la bătaia vântului țevile gemeau o nici de rege știută poveste/. Mi-au menit triștele să mă mărit c-un șarpe și/el veni îndată ce m-am făcut mare, mă luă de mână/și mă duse departe, spunându-mi că vom ajunge într-un/rai ce-i numai al lui.Sosiți în pustiu, îmi puse lacăt la/gură și centură de castitate, apoi porunca era să fac/din deșertul acela grădini, că el se duce să depună ouă./ pentru a avea și el copii. De teamă și scârbă am intrat/într-o sticlă și noaptea m-am lăsat în apele reci.../Aici regele opri vântul/ și făcând tăblițe de humă a scris....” [Elegia a treia(sau știri de la un prieten absent), în *Pietrele nimicului*] sau cele ce se circumscriu *suprarealismului* cu accente ce țin de *poezia absurdului*, așa cum se întâmplă în acest fragment din *Scrisori din muzeul pendulelor* („corbul într-un picior pe o bilă/de-a lungul șoselei pene negre pierdea/în urmă-i bătrânii cu bile în brațe/zburau după pene cum fulgii de nea/din ochi nu-l pierdeau până nu mai era”) și în „Scrisoare netrimisă către domnul Urmuz”(în *Biblioteca de os*) : „câinele cu geamuri sub pleoape anunță la difuzor/că un șarpe carbonizat te așteaptă în mină/ține în levitație mecanici montează ochelari/la pupilele gimnastului/blond tăiat în peretele de cărbune//spuneam că ai prins cel dintâi tramvai pe un portativ muzical // (...)/Stamate sorbit printr-o pâlnie de jucătorii de cărți.../siamezii conjugă – cu aripi în gât – reflexivul/unui pocnet de dop de la o sticlă cu sânge/Fuchs sparge nuci într-un cimitir evreiesc/râde cum bate luna pe plăcile cu litere săpate”.

Opera poetică a lui Viorel Mureșan cuprinde și *poemele ample*, precum „Elegie”, „Muntele de Melancolie”, „Elegia doua sau câmpia de maci”, „Doamna de ceară”, „Cutiile negre vorbesc” (din *Biblioteca de os*), „Anul în care n-a înflorit fosytia”, „Animalul cu sânge rece” (din *Locul în care se va deschide cartea*) și cele din *Buchetul de platină* („Cartea arsă”, „O ceașcă de rouă”, „Părăsind fortăreața de-alături”, „Scândura fiartă”), unele dintre ele, antologice. În aceste poeme alcătuite din mai multe părți și în care se mizează pe aceeași modalitate de structurare a discursului, aceea a legării fragmentelor independente de un enigmatic punct de convergență, unitatea întregului este realizată, sub aspect formal, de reluarea unor versuri sau a unor imagini (semnificative) din unghiuri noi. În poemul „Scândură fiartă”, liantul îl constituie strania imagine a unei

Biblioteca de filosofie

Un filosof pentru neliniștile noastre

Un filosof veritabil are darul de a ne surprinde cu înțelesuri noi pe care le descoperă unor termeni vechi, pentru majoritatea uzați. Giorgio Agamben, considerat unul dintre cei mai importanți filosofi italieni contemporani, ilustrează deplin afirmația de mai sus în cele trei eseuri publicate recent la editura *Humanitas*, în traducerea lui Vlad Russo, sub titlul *Prietenul și alte eseuri*. În afară de *Prietenul*, celelalte două se intitulează: *Ce este un dispozitiv?* și *Biserica și Împărăția*.

„*Prietenia*, începe primul eseu, e atât de strâns legată de definiția însăși a filosofiei, încât poți spune că fără ea filosofia n-ar fi de fapt posibilă”. Comentând un pasaj din *Etica nicomahică* a lui Aristotel, filosoful italian ajunge să echivaleze prietenia cu starea de simțire a ființei, care la om este totodată o conștientizare la experiența prietenului, adică o împărtășire a bucuriei de a fi cu celălalt. Acesta din urmă nu este un alt eu, ci o alteritate imanentă eului. „*Prietenia*, spune Giorgio Agamben, este instanța acestei conștientizări a existenței prietenului în simțirea existenței proprii.” De aici, din această afirmație aparent obscură, el concluzionează asupra dublului statut al prieteniei: ontologic și politic. În plan ontologic, ca experiență primordială a ființei, prietenia ține de filosofie, este o *prote philosophia*. Întrucât este o experiență a ființei împărtășite înainte de orice împărțire (prietenii nu împart ceva, ci ei se împărtășesc din experiența prieteniei), prietenia este cea care face din om o ființă politică. Comuniunea revelată de prietenie este ceea ce desparte omul de animale, care, spune același Aristotel, „doar pasc împreună”. Experiența prieteniei constituie deci esența vieții în comun, adică într-un *polis*, a oamenilor. Din perspectiva acestei „sinestezii politice originare”, consensul pe care se

întemeiază democrația actuală, aflată în „ultima fază, extremă și terminată a evoluției sale”, îi apare lui Agamben ca un declin.

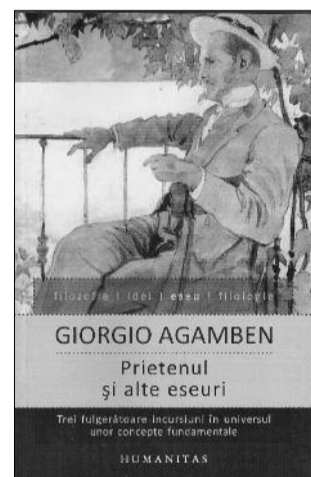
Filosof ancorat în tradiția filosofică și religioasă occidentală, cunoscător de greacă și latină, autorul ne dezvăluie în celelalte două eseuri felul cum anumite concepte teologice, precum distincția între ființa divină și economia divină sau ideea timpului mesianic, au fost deturnate de la sensurile inițiale, rezultatul fiind mentalitatea ce a generat stihia tehnicii hipertrofiate a dispozitivelor (în sensul conferit de Michel Foucault sau Martin Heidegger, ca ansamblu de instituții, practici, mecanisme etc. în care se concretizează relațiile de putere), ce distrug tot mai mult ceea ce ne unește, viața comună, conștientizarea reciprocă, adică politicul în înțelesul esențial, și conduc la o dominație totală a economicului și a dreptului în toate sferele vieții. Cu privire la ultimul aspect, voi cita un pasaj mai lung, pentru că mi se pare că dă expresie cu multă forță și limpezime neliniștilor noastre legate de direcția în care se îndreaptă lumea de azi. Totodată, el ilustrează faptul că meditația filosofică nu e ceva abstract, în afara realității, ci are sau ar trebui să aibă implicații etice și politice fundamentale.

Referindu-se la pierderea de către Biserica Catolică a dimensiunii escatologice a timpului mesianic, cel care transformă dinlăuntru timpul linear, infinit al lumii, orientându-l spre veșnicie și punându-l astfel în tensiune, Giorgio Agamben spune în finalul eseului *Biserica și Împărăția* - inițial, o conferință ținută la catedrala Notre-Dame din Paris în 2009, următoarele:

„Tocmai această tensiune pare să se fi epuizat astăzi. Pe măsură ce percepția asupra economiei mântuirii în timpul istoric slăbește și dispăre, economia își extinde oarba, derizoria dominație asupra tuturor aspectelor vieții sociale.

Abandonată de Biserică, exigența escatologică revine în formă secularizată și parodică în cunoașterea profană, care, redescoperind gestul desuet al profetului, anunță în toate domeniile catastrofe ireversibile. Starea de urgență și starea excepțională permanentă, pe care guvernele lumii le decretează pretutindeni, nu sunt decât parodia secularizată a reamintirii neîncetate a Judecării de Apoi în istoria Bisericii. Eclipsei de care suferă experiența mesianică a împlinirii legii și timpului îi este contrapusă o nemaivăzută hipertrofie a dreptului, care, pre-tinzând să legifereze în toate cele, trădează printr-un exces de legalitate pierderea oricărei legitimități. O spun aici și acum, măsurându-mi cuvintele: astăzi nu există pe pământ nicio putere legitimă, iar puternicii lumii sunt ei înșiși conștienți de lipsa lor de legitimitate. Dominația totală a juridicului și economicului asupra relațiilor umane, confuzia între ceea ce putem crede, spera și iubi și ceea ce suntem siliți să facem sau să nu facem, să spunem sau să nu spunem își pun pecetea nu numai asupra crizei dreptului și a statului, ci și, mai cu seamă, asupra crizei Bisericii. Căci Biserica poate trăi ca instituție numai dacă-și păstrează relația nemijlocită cu propriul său sfârșit. Și – e bine să nu uităm – potrivit teologiei creștine există o singură instituție întemeiată pe lege care nu cunoaște întrerupere sau sfârșit: infernul. Modelul politicii de azi, care pretinde o economie infinită a lumii, este deci propriu-zis infernal.”

Nu știu ce impact vor avea sau vor fi avut spusele filosofului italian, dar ele au puterea de a convinge, măcar pe puțini, că e nevoie din când în când și de gânditori capabili să explice și să explice sensul angoaselor ființei umane pusă față în față cu ceea ce tinde să o anuleze.

→ scânduri care este fiartă împreună cu soldații ce defilează deasupra ei: „dar eu/de câte ori mă aflu singur acasă/ferb într-o căldare sub părul din curte/o bucată de scândură/impreună cu soldații/care defilează deasupra ei”.

Originalitatea lui Viorel Mureșan se manifestă mai ales în orizontul imaginarului. Poemele sale, cu un pronunțat caracter cinematografic (vizual), conțin imagini și viziuni care propun o halucinantă mistificare a realului, în regimul angoasei expresioniste („printre zilele mele se vede moartea ca printre dinții de la o spată/e încă tânără și arde panglici lipicioase încercate de muște/eu ascult cum trec pe lângă mine vertebrele unui lup alergând/pe toba soarelui care/bum/ bum –/răpăie” – în *Lumina absentă*, p. 30) sau în spiritul pendulării onirice între real și ficțiunea solicitată în construirea unei „noi ” realități – una analogă visului.

În plan iconografic, imaginile de o frumusețe pură („luna cu clonțul ruginit/ dă la o parte fața unui munte/în locul gol stă ea/ și asfințește” – „Desface aripe de moară”, în *Ramele Nordului*) se asociază cu cele încifrate sau obscure („lei se culcă negri de foame pe un fulger/și mugesc spre noi precum tace nisipul” – „Chipurile din aer”, în *Locul în care se deschide cartea*) și care se revendică din estetica insolită, de tip manierist. Nu întâmplător una dintre poezii din *Buchetul de platină* este intitulată „Manierism”, dată fiind ingenioasa imagine oximoronică din final: „dinspre epavă o să ne vină un/ convoi de glasuri de la acei/care au ars într-un mare incendiu pe apă// apoi/ căderea unei foi dintr-o carte/prin aerul cârpit cu fire roșii/ al casei/un leu aflat sub ocean/calcă/pe soare”.

Tot sub semnul manierismului (în sensul benign al termenului) se află, spre exemplu, și această viziune a macului („privesc cum patru mirese/și scutură cearșafurile de nuntă/în vârful unui mac”, *Ramele Nordului*, p. 42) sau a propriilor poeme asemănate cu mușuroaiele pe care le ridică din loc în loc o cârțiță. Această „definiție” confirmă ceea ce am afirmat mai sus în legătură aparenta ruptură dintre fragmentarismul de la suprafața textului și ductul său subteran (subtextual) menit să asigure unităților constitutive ale poemului statutul de „închidere care se deschide”. În acest poem, manierismul rezidă în insolita imagine a degetului ieșit din istorie și care este așteptat să lovească în geam: „Poemul acesta e cârțița ridicând grămăjoare de pământ/cum – aprinzând o lumânare – aștepti la marginea mesei/un deget ieșit din istorie să lovească fereastra” („Poemul”, în *Biblioteca de os*).

Fulgurantele incursiuni ale lui Viorel Mureșan în manierism, dar și în poezia onirică și cea suprarealistă, determinate de permanenta nevoie a unei originalități ce refuză atât nihilismul avangardist, cât și giumbușlucurile ce țin de poezia ludică facilă, aparțin strategiei de înnoire și diversificare a propriilor procedee – în genere, expresioniste – de obținere a expresivității poetice.

În poezia lui Viorel Mureșan, luciditatea și emoția sunt, așa cum se deduce din multe poeme, cele două fețe ale aceeași monede. În altele, emoția este trăită prin filtrul lucidității și, invers, luciditatea este oxigenată de o veritabilă sensibilitate poetică. O sensibilitate ce se împlinesc pe coordonatele unei poezii în care profunzimea și originalitatea se potențează reciproc.

Florian Silișteanu

Din cana cu păsări
numărul meu
de la casă
e un fel de ibric

Scritoarei Marie Vrânceanu

Numărul meu de la casă e un fel de ibric
Unul în care fierbe gutuiul în care nimic
Nu ar putea clocoti dacă nu ai mai veni
și de ducă nu ai mai sosi
primăvară
strada mea și de dor de dumneata ia și
pupă mâna mea
este frig și ruptă așa cum e suptă țâța cum
de la fereastră
parcă nici nu se mai vede din lumina care
pierde noaptea luna
și iar mâna de pupat de-agățat luna sub
pat
numai ziduri sunt afară e iar frig în
călimară
numai numărul de casă e furat ca o
mireasă
și dus depărtărilor în distanța norilor
cum ești tu da tu frumoasă cum e
streașina la casă
număr nou întors acasă

Hoinărend prin Memphis

Îl strânge tare de mână. E un semn de protecție și de neliniște. Vlăduț are mâinile transpirate. Încearcă să-și tragă palma din strânsoarea lui Aurică. Reușește. Își șterge sudoarea părintească de pantaloni. Gândul lui e la RPG-uri și la adidasul drept, care-l cam strânge. Școala e în aceeași curte cu clădirea cu coloane. Un gard mic de sârmă desparte ocultismul de procesul de învățământ. Golaniile liceului, cu nume de aviator căzut în cap cu trancariciul zburător, au spart de nenumărate ori geamurile căsoaiei. Pentru ei, tenisul de picior e mai important decât Masoneria. Frica de masonerie se aplică și în cazul lor, dar puțintel altfel. Dai cu artexu', belești geamul și o iei la fugă ca să nu belești caru' că iese moșu' ăla borțos și cheamă poliția.

De multe ori Ciot găsea mingi în templu. Toți frații le vedeau acolo puse într-un colț, dar nimeni nu socotea acești meteoriți de plastic șutați drept niște semnale divine. Acum e grilaj, dar arhitectura exterioară s-a cam terfelit. Zici că e o pârnaie în stil secesion, o biserică presbiteriană făurită de un ciung onanist. Atunci când templul a fost în restaurare, întâlnirile Lojii Concordia s-au ținut chiar la mansarda Colegiului Național Aurel Vlaicu.

Aurică se simte neliniștit când trece prin undele edificiului ocult. Arhitectul îl cheamă. Nu vreau. Ești un Dumnezeu țigănesc, un arhitect de polonice. Loja asta e o sațră. Să se mute frații indieni într-un templu cu turnulețe! Acolo le e locul. Îmi duc copilul la școală. Eu mi-l iubesc părintește în timp ce alții și-i iubesc carnal. Nu vin nici de-aș muri...

– Ia, tati, să-ți iei ceva! îl înțeapă Aurică, întinzându-i un pictor.

Copilul ia bannota și o bagă în buzunar lângă cealaltă sută de mii, pe care i-o dăduse mă-sa. Aurică îl petrece cu privirea. Nu-l iubește, dar e copilul lui și trebuie să se comporte părintește. De fapt, el nu iubește pe nimeni. Iubește doar lucrurile și stările. Iubește sațietatea, orgasmul de penis și cel prostatic, misiunile încălcite, dreptatea personală, România în timpul orelor de program și cufurul nestingherit.

Vântul lin aduce un miros de gunoi, frate bun cu mirosul de căcat de porc. Toți care trec prin metrii de miros înjură pe cine apucă, ca să-și golească amarul din plămâni. Au, băga-mi-aș sapa-n dreacu! Ciot nu comentează. Suportă decent și respiră sufletește. Știe că nu are cum să calce în templu oricând și oricum, dar dacă mă cheamă, legea se topește și poate să intre ca-n basilică. Din clipa în care Arhitectul îl cheamă, toate regulile sunt aceleași ca într-o biserică cu excepția cererilor. Nu-i poți cere nimic Arhitectului pentru că El nu-ți poate da, ci numai tu îți poți lua.

Știe cine e înăuntru și ce figură cărunță o să-l întâmpine de îndată ce va căuta să intre. Nu stă pe gânduri și cere să fie primit între pereții oculti. Pune urechea pe ușă în stil indian și aude pașii frecați ai Păzitorului. HĂȘȘȘȘȘÎÎÎ! HĂȘȘȘȘȘÎÎÎ! HĂȘȘȘȘȘÎÎ! O figură bătrână, împăiată, scoasă parcă dintr-un mormânt interbelic îi deschide ușa grea. E Oliviu Racț, fratele doctorului Gabriel Racț, mare mason și spion kaghebit. Nu-l invită înăuntru și nici nu-l întreabă ce vrea. Mai stăruie câteva secunde ca să-i deslușească fața în contre-jour apoi îi întinde mâna, așteptând o strângere în stil masonic. O primește. Bătrânul își retrace mâna pistriată, și, cu aceeași mână, îi face semn rotativ lui Ciot ca să ocolească edificiul și să vină prin spate.

Moș Oliviu era cu unșpe ani mai tânăr decât frate-său. Fusese un accident, o neglijență

ovariană. Nu era o personalitate marcantă, dar trăia din dăra nororietății fraterne și toți care supseseră și-l pupaseră-n fund pe doctorul activist, trebuia să-l pupe și pe el ca să fie chestia chestie. Treaba îi convenea de minune. Pentru pândăreala sa din templu, moșuletele primea ceva mai mult decât o pensie lejeră de funcționar pe care o transforma în băutura și medicamente de rețetă. Era trepădușul Concordiei. Azi era sprinten, mâine zăcea. Făcea și pe acoperitorul, și pe arhivarul, pe maestrul de banchete sau lua veștmântul purtătorului sigiliului și al timbrului. Făcea mai multă mizerie decât curățenie. Noroc cu aerisirea care mai scotea afară din duhoarea de boală moșneagă. El era cel care speria micii fotbaliști și le spărgea mingile, chiar cu o spadă Masonă. Le înțeapa cu două mâini ca un chachalmeca() furibund. UAAA-HA! Bășica își dădea ultimul fâșait, iar el se simțea extrem de folositor templului, de parcă l-ar fi apărat de invadatori din evul mediu.

Nean-su, Gabriel Racț, a fost un ungur românizat de regimul comunist pentru că era un medic valoros. A primit lumină la Kiel în '54, atunci când masonii din Securitate îl scosese pentru o conferință internațională despre plante medicinale ca să-și primească primul kil de însemne. Deși lucrurile se cam roșiseră aprins, adică se cam împușiseră grav prin Românică, frații din P.M.R. îi facilitaseră câteva aprobări pentru deplasări masonico-medicinale în Turcia. Cu toate că primise gradul de Cavaler al Arcului Regal la Ankara, după doar douăzeci și șapte de ore, doctoru' Găbiță devine mason Sublim la Istanbul. Masonerie à la turcale. Ajunge cu greutate în țară, în sensul propriu al cuvântului, pentru că Partidul îl ROAGĂ să aducă trei covoare de șase pe trei jumate și zece perechi de blugi. Tot în Istanbul intră din nou pe vrăjeală cu Masoneria vest-germană de care se legase în Kiel și primește invitație să meargă la Munchen și Bonn. La Bonn îl înfige în ocultism și pe atașul său, Oliviu, care era încă student. Nu-l tenta rămânerea în Vest pentru că Românică îi supra-sătura orice nevoie.

– Nein! Nein! Nein! Nu te mai forța hitlerește, Oli! În Resereu mă iubesc și mă răcinii și cred că ești conștient că am privilegiul să găsec un tratament pentru blenoragie din orice mărăcină dolesc. Dacă la trei dimineața mi se ridică cleștele că vreau o specie de buruiănă de pe vârful Moldoveanu, partidul mi-o culege iar Securitatea mi-o aduce la poartă. Lasă-mă cu ideile tale și aruncă-le pe unde tragi apa, ca să nu te mai întâlnești cu ele că riscăm să adormim! Cercetarea e cam sticloasă în Germania și voi aluneca pe ea până-mi voi frânge gâtul. Nu e ceea ce vezi... Mărăcinii nemțești nu se vor mai comporta medicinal și te vor înțeapa ca pe un animal ierbivor, până îți va coace tot corpul. Ce te uiți așa la mine? Nu-ți ajunge o Dacie?! Îți va da statul două titiuri, dar să nu părăsești baraca, chiar dacă arde.

– Auzi... Deja te crezi un pui de Corcolonius sau Divixtus! îl tachinează Oliviu. Vorba cântecului: FOAIE VERDE MĂRĂCINE/ DE CE EMIGREZI, MĂRINE? E bine că nu plecăm cu un NEIN d-aici. Nu cred că mai are cineva nevoie de nainuri. Le-ai adus și mama covoarelor, ce Dumnezeu!

Și s-au întors amândoi cu lumina medicinală plantată în sufletul lor, în stil nemțesc. Susținut din exterior și îndrumat de fratele cel mare, Oliviu a reînființat, pe sus, loja Összertartas, sub oblăduirea Marii Loji Simbolice Maghiare. Loja creștea ca o verucă și supura de putere, pentru că Aradul era lipit de țara mamă.

Camuflând totul într-o treabă unguerească, Oliviu se adăpostea de tentaculele ceaușismului ostil. Fusese nevoit să cheme niște zidari adevărați, cu mistrie și canciog, ca să pună câteva cruci pe templu, pentru ca edificiul să pară o biserică sectantă. În felul ăsta, masoneria arădeană se pitea de securiști după cristoșenia religioasă. GRĂBIȚI-VĂ ȘI-NFIGEȚI CRUCEA, SĂ NE GARANTĂM FIDUCIA!

Moș Oliviu deschide cu greu ușa de metal și îi face lui Aurică un semn aprobator din cap. Ciot pășește în anticamera neluminată care aruncă o răcoare de pivniță umedă, neprimitoare. Se simte ca un hoț, dar gândul că simțise chemarea îi ștergea sentimentul de efracție. Marele Arhitect m-a pescuit, nu?! Pot eu să fac altceva decât să mă comport ca un pește prea mic, în speranța că mă va pupa lângă nas și mă va elibera?!

Mirosul greu de moș tranpirat îl zgândără. Țăsta putrezește de viu în fața Arhitectului... Putrezește, dar nu moare. Ajung în camera principală. Mirosul dispare, dar întunericul persistă, făcându-l pe Ciot să conștientizeze că s-a afundat în negura timpului. Fără lumină, templul pare un adevărat cavou princiar, exponat de muzeu. Totul e rece și inert. Prima sarcină a constructorilor a fost ca pereții să nu producă nici cel mai mic ecou, astfel încât țipetele profanilor să semene cu o muzică lină care se pierde în urechea celor care îl scot pe gură.

Bătrânul își târăște piciorul drept, străduindu-se să se mențină mereu înaintea vizitatorului.

– Să intrăm aici, dară! îl înțeapă moșuletele, privind o cheie mare în încuietura unui dulap cu oglindă.

Era pentru prima dată când moș Racț deschisese gura. Avea o voce repezită, ca de comentator politic de piață și jucător de table în fața blocului. Dulapul era o ușă secretă care dădea într-o cămăruță fără geamuri, guvernată de un pat cazon. Moșul se așează primul, constrâns de durerile care-i săgetau piciorul.

– Scuză-mi politețea senilă! Cu puțin noroc, o să ai și tu anii mei, deși nu-ți dolesc să trăiești vârsta uscăciunii... Piciorul ăsta înțepește e consecința faptului că m-am jucat de-a acupunctura. Am fost în Niponia, la un coleg bulgar, Mahlianov, care s-a însurat cu o japoneză atipică – Madam Sadogata, care era cu un cap mai mare decât el. Țăla m-a nenorocit, da-i-ar sfinții probleme cu roaba! În fine... Fiu-său din prima căsătorie e mare campion la sumo. E primul balcanic care s-a apucat de japoneală d-asta. Bulgăroi cu ceafa groasă...

Aurică cercetează camera. Pare mai degrabă un ascunziș, nicidecum un mediu prielnic vieții sferice. Aerul circulă doar pe sub ușă iar lumina are la origini câteva lumânări bisericesti. La fiecare pensie, Moș Oliviu plătește scump câte o prostituată căreia îi arde chiloții, punând deoparte cenușa, pe care o împărștie ritualic pe scările templului ca un mag. Dacă fătuca vrea să fumeze, el o servește cu focul izvorât din chiloțina ei. Pentru atât o plătește. Îi vrea chiloții pentru că ei sunt poarta spre locul de unde izvorăște viața noastră vulvoasă. Oricum, nu-i mai poate face altceva. Deși pentru orice mason femeia reprezintă un consens, atunci când te apropii de optzeci de ani, purtătoarea de uter devine doar un nonsens. Din când în când, moșul le pune să se dezbrace și le atinge trupul cu mâinile tremurânde. Ești plină de negură, copilă! Diavolul se izbește de pântecul tău și vrea să scape în lume. Îmbracă-te, să-ți încălzești satanul!

– Și nu mă întrebați de ce am venit? îl întreabă Aurică nedumerit.

Moș Oliviu era cu unșpe ani mai tânăr decât frate-său. Fusese un accident, o neglijență ovariană. Nu era o personalitate marcantă, dar trăia din dăra nororietății fraterne și toți care supseseră și-l pupaseră-n fund pe doctorul activist, trebuia să-l pupe și pe el ca să fie chestia chestie. Treaba îi convenea de minune.

Bătrânul se ridică proptindu-se de spătarul unui scaun și aprinde încă o lumânare. Luminile pâlpâitoare câștigă teren în fața întunericului iar umbrele prind viață.

– Liniștea, dragul meu... Nu e niciun gram de liniște aici ci doar nemișcare. Nu avem insecte sau șobolani aici pentru că lumina solară pătrunde doar trei ore pe zi vara și o oră iarna. Eu sunt un om ermetic, cavernal... Îmi fac nevoile mari o dată la șase zile și locul ăsta mă conservă. Eu asta cred. O să prind suta de ani, frate!

– Dar nu am nicio...

– N-ai ce?! i-o retează bătrânul. Te rog, nu mă face să vorbesc mult pentru că o să mi se umfle gâtul! Caută liniștea corporală în biserică, nu aici, pentru că templul ăsta este sufrageria Arhitectului, sinagoga este casa servitorilor săi, moscheea este holul în care el se descalță și își spală tălpile transpirate de atâta călcat pe excremente uzinale, iar biserică este locul unde se drenează. Mirul... Păi, mirul este mirosul de rahat divin așa cum și Pământul este bălegarul fertil al unei munci creative de miliarde de ani, nu? Celelalte planete sunt, bineînțeles, rahatul uscat sau înghețat al Arhitectului...

Moș Oliviu simte că l-a băgat în ceață. E oarecum mulțumit că știe că poate verbaliza mistic fără să-și simtă vorbele. Știe că l-a dat gata pe inițiatul curios, fără ca să-și scuie nici jumătate din discurs. Nici n-am ajuns la partea cu planetele gazoase și uite-l că e mai țepăn decât picioru' meu!

– Scuză-mi debitul, tinere frate! Sunt în a șasea zi... Azi e chiar ziua în care-mi o să-mi fac nevoile, mă-nțelegi? Nu e că vreau sau că nu vreau... Trebuie! E provocarea mea săptămânală. O să-ți scriu ceva pe o hârtiuță și o să înțelegi. Să cercetezi, să cauți și să nu mai vii aici când nu trebuie să vii! El e pe moarte, dacă n-o fi murit chiar azi... Îl cauți și îi spui că te-am trimis eu. O să te primească, pentru că până acum i-a primit pe toți. Garantat!

Aurică primește bucata de hârtie. E un scris aplecat, de cronicar în care se deslușește ușor un nume străin, o adresă centrală și un MERȚI mare la final: LUDOVIC A. DIENES, HORIA NR.8, MERȚI. (sic! cu sedilă!)

– ...e evreu! reia bătrânul, ridicându-se să-și conducă oaspetele. E medic... Adică a fost. A fost prieten la cataramă cu fratele meu.

Aurică scoate o hârtie de un milion și o pune pe pat. Moșuletele se face că nu observă, dar știe că nu sunt îndeajuns pentru o nouă incendiere de chiloței. Chitrosule! Pune-i un prieten lângă ea! Pune-l, frate!

Ciot nu dă niciun semn că ar mai lăsa ceva, așa că bătrânul e nevoit să acționeze ca să-și asigure ritualul.

– Fă să fie număr par, tinere frate! Fă să fie cum trebuie, că e nevoie!

Ofițerul înțelege și mai lasă două hârtii de cinci sute. Sunt trei. E cifra preferată a Arhitectului.

Bătrânul e mulțumit. Urmează să-i dea parola de confesiune. Așa cu tata...

– Tinere frate! Să îi spui că te-a trimis FEMEIA CU TREISPREZECE DEGETE. Așa te va recunoaște și ți se va deschide cufărul adevărului pe care tu îl cauți. Să nu pronunți TREIȘPE! îl atenționează bătrânul. Să spui TREISPREZECE! Mulți au făcut greșeala asta și s-au întors la mine dezamăgiți. Nu e vina că sunt grăbiți în cuvinte și-n fapte, nu?

Nu era vina lui, bineînțeles. Singura lui vină era că lua banii celor bătăciți în mlaștina nelămuririi oculte. La prima vedere totul părea o șarlatanie în care unul face pe masonul muribund atotcunoscător iar celălalt pe nașul de tren care-i duce pe căutători adevărului spre patul de zacere al primului.

Deja trecuseră două ore din viața lui Aurică și numele evreului din buzunar acționa placebo, liniștindu-i chinurile mistice de parcă ar fi fost un medicament miraculos în doză unică, creat

special pentru sufletelul său. Nu se gândea la absolut nimic. Ovidiu era uitat prin străfundul prostatei, Ginuța prin partea pleoștită a inimii iar Vlăduț în liniile orizontale de pe certificatul de naștere. O înjurătură tâmplărească îl scoate din repaosul mental: VIORELE! ARDE-ȚI-AR CRUCEA MĂ-TII DE NENOROCIT! Un carmolist avea minute pe nokie și își arăta afecțiunea față de alt țuicar. Cruce?! Roza Croce... Lui Ciot i se aprinde o idee bisericească. Simte nevoia să vadă popi și să inhaleze praf de icoane. Are poftă să judece inchiziția, vrea să înjure catolici, să-și scotă penisul ateu și să și-l frece de scaunele de lemn. Vrea să fie erect în biserică. Așa mi-a zis Arhivarul... Dacă biserica e veceul Arhitectului, atunci pot să mi-o flutur în plata Domnului.

Minții lui afectate de primejdii satanice îi cade victimă biserica romano-catolică Sfântul Anton. O vede. E mare, e plină de simbolurile răstingnirii eseniene și îl așteaptă ca o vacă ugeroasă în căutarea monei anuale. Intră în locul catolic ca în bordel. Își flutură cheile de la mașină și se scarpină pe pulpă. Biserica e plină de un albastru înșelător care ține treaz orice credincios. Când soarele iese dintre nori, puținii enoriași care au venit să înțeleagă Hristosul sunt mângâiați de proiecții luminoase serene. Aurică se așează pe antepenultimul rând din dreapta. E un loc ferit în care te poți ascunde de Dumnezeu gelos care guvernează coșmelia. Lucifer-Crucifer... Coran-Cormoran... Trebuie să las o urmă aici.

Ciot se proptește mai bine în scaun și își lasă capul pe spate. Deschide gura și trage aer bisericesc. Privește în cupolă și apoi suflă ușor tot ce a tras în plămâni ca și cum și-ar înlătura un fulg de pe buze. Știu că mă vezi pizdraelitul... Puteam să scuip și să las o flegmă mucioasă, dar o să mă piș așa cum și tu te piși atmosferic, după chef. Nu meriți explicații, Dumnezeule! Am venit să studiez arhitectura barăcii. E cât de cât interesantă.

Discuția divină cu beneficiarul de rugăciuni și marketing funcțional s-a încheiat. Ofițerul își scoate peștele nesculat, strecurându-i capul printre buzele metalice ale fermoarului. Îl simte ca pe un hemoroid purulent. Urina e gata să țâșnească, dar el obturează țeava, amânând momentul. Își dă drumul ușor pe palmă ca să nu se audă apoi se șterge de spătarul scaunului din față. Gata! Ai văzut că se poate? Piș piș piș... Nu se simte păcătos. S-a mai pișat o dată pe ușa unei biserici de sat, chiar la o denie. Era copil: altfel de penis, altă compoziție a urinei, alt scop pișăcios.

De cum și-a simțit pișatul calduț atingându-i liniile chiromantice ale mâinii drepte, Aurică a înțeles că Masoneria cere ritualuri precise și că până acum el n-a mișcat un pai ca să le facă. Arhitectul le cerea tuturor supunere și reconfirmări. Îi ataca din somn cu sarcini. Ciot nu putea să-i perpelească berbeci pe acoperișul blocului drept ofrandă, dar putea ucide speranțe cu doi pași și o iscălitură. Arhitectul voia chitanțe. Aceasta era noua modă a universului. Dovedește-mi că meriți să cunoști adevărul! Masonii au dispărut demult. Noile loji era formate din sado-masoni, care făcuseră adnotări și mângălituri în fundamentul legislativ al Francmasoneriei. Homosexualii afaceriști nu puteau merge în cluburi de gay din cauza paparazzilor, dar puteau să se scarpine într-o lojă. Pedofilii putea să-și prindă micii căpriori prin donații și acțiuni pe la casele de copii. Uhu! Îl vreau pe ala mic și răzgâiat care s-a ascuns în colț! Pe unii, curiozitatea carnală îi făcea să aibă fetișuri cu copii cu sindromul Down sau cu surdo-muți. Ejaculau doar privindu-i. Era singurul mod în care se mai puteau excita și plăteu oricât, ca să intre în carnea unui handicapat. Ar fi ucis pentru asta.

Din năzuința bolnavă, transformată în ordin, a lui Mátyás Rozsnyay, la fiecare treizeci și trei de

ani, lojile arădene transformau o clădire emblematică a vechii orânduiri, oricare ar fi fost orânduirea și clădirea, într-un azil sau într-un orfelinat. De acolo se recrutau ieniceri bucălați pentru nevoile oștilor Arhitectului. Învățat de mic la mădular, orfanul ajungea să considere întâlnirea cu penisurile pielose o normalitate și ajungea să simtă plăcere. Sexați de mici, ienicerii se manifestau ca niște pisoi care au supt la cățea surrogat. Nu puteau să scoată nicio lătrătură mieunoasă pe gâtlej. Obișnuit cu d-alde Grivei, acest gen de pisic era deșirat și sfâșiat degrabă, dacă se nimerea să fie dat unui nou stăpân, pentru că mergea să-i mieune afecțiune în ureche colțosului suveran pe sârmă, în noua casă. Adică neputincioșii căminari care fuseseră luați pe calapod ajungeau violatori sau bulangii, îmbrățișând cu drag și spor pușcăriile în care deveneau zmei cu fustă.

Aurică își pipăie foaia primită de la moșul coțcar. Faptul că e acolo, bine împăturită în buzunar, îl liniștește. Are două zile libere în care poate lăsa ofițereala deoparte. Dacă tot m-am apucat să pap ocultism, barem să mă satur. Îl duce din nou pe Vlăduț la școală. Aceeași grabă pârintească, același traseu, dar templul nu-l mai cheamă azi. I se pare o căsoaie banală în care poți repara o combină. Se simte proaspăt, ca vindecăt după o boală venerică. Îi marcă încă o sută de mii copilului și îl petrece cu privirea în timp ce își scoate un muc gri din nara stângă pe care-l face bilă. Băiatul meu... E leit mă-sa. D-aia nici nu iubește constant. Îl prețuiește în funcție de crizele de isterie ale Ginei pentru că ea seta termostatul cu armonie al casei. E ea întreg. N-am ce să-i fac.

Ciot avea dreptate. Vlăduț era satelitul natural al Ginei. Când rămânea singur, lua la purecat toate dulapurile și se delecta cu lenjeria și sutienele mă-sii. Era vina Ginei pentru că se dezgolea în fața lui, considerându-l prea mic ca să-i priceapă intimitatea. Totuși, nimeni nu uită mirosul găurii prin care a ieșit și atâta timp cât mirosul ăla stăpânește mediul chiloțesc al mamei, el îl va căuta ca să-și ia doza periodică chiar și după mulți ani de la naștere. De aceea bărbații balcanici își bat nevestele după ce-și vizitează mamele. Gelozia vâgăunii din care au ieșit îi incită la violență marsupială.

Vlăduț dibuise repede masoneria feroasă a lui Aurică. Trebuia să ajungă la acareturile oculte cu orice chip. Maimuțăria juvenilă l-a ajutat să se cațere pe șifonier până la cutiile negre. Le-a deschis. Cască ochii mari. E fascinat de spade. Se uită temător spre ușa camerei ca nu cumva să fie surprins în actul cotrobăirii. Nu știe cum să le atingă. Le scoate din cutie și le ia în pat, la studiat. Prima dată atacă pumnalul pentru scrisori. Scoate lama din teacă și îi privește uluit tăișul de zamac. Hooaa! Ce ăștea! Își împunge chipul oglindit în ușa de la șifonierul din lemn de cireș. Îl împunge din nou. PAU! PAU! S-a ucis destul. Îl bagă înapoi în teacă și îl scoate din nou, doar pe jumătate. E uluit. Ridică spada. Aceeași alăturare de auriu și albastru mediteranean. E o masona de șaptezeci și nouă de centimetri, cu un trifoi în capătul mânerului. Spre deosebire de pumnal, spada nu e ascuțită, dar e mult mai atrăgătoare. O cuprinde cu două mâini și se luptă cu un inamic nevăzut. IA! HA! PAU! IAAA!

După vreo zece minute de luptă se hotărăște. O să ia pumnalul pentru scrisori la școală. Spada e prea mare, dar pumnalul încapă în ghiozdan. E croit să-l arate colegilor. I-au luat foc ochii. Nu mai e copil, e un diavol ginesc. Se gândește doar la tăișul fin și la monștri. Îl înfige în salteaua patului. Pumnalul intră nestingherit, până la plăsele, de parcă buretele saltelei ar fi fost teaca lui adevărată. UOOAA! Ce ăsta, vere!...

(fragment din romanul OFIȚERII ȘI TALENTAȚII, vol. I. – GAYZER)

Simte nevoia să vadă popi și să inhaleze praf de icoane. Are poftă să judece inchiziția, vrea să înjure catolici, să-și scotă penisul ateu și să și-l frece de scaunele de lemn. Vrea să fie erect în biserică. Așa mi-a zis Arhivarul... Dacă biserica e veceul Arhitectului, atunci pot să mi-o flutur în plata Domnului.

Mă hotărâsc – cel mai greu pentru mine e să mă hotărâsc într-o ceva; sunt omul indeciziilor – așadar mă hotărâsc și dau telefoane pentru plecare. Ghinionist cum sunt, presupun că nu voi avea succes. Și chiar se confirmă. La Tg. Neamț, preoteasa și părintele tocmai pleacă, „ne ducem puțin la Mediterana, stăm zece zile...” La Humor, s-a făcut loc, m-am primi, dar cine să mă aducă? Nicicum la Iași, unde este un fel de pol al caniculei, unde pur și simplu m-am lichefiat. Am slăbit, sunt numai piele și os. Și nu mai pot merge.

jurnal

(Alt) jurnal de vacanță (I)

Sâmbătă, 14 iulie, evadez din Iași, la Vatra Dornei. La ora 9, în Iași, sunt deja 25 de grade și transpir prin toți porii. Fac un duș, înainte de plecare. Popas la Gura Humorului, unde doamna M. mă invită să rămân la ea, o zi-două, până se eliberează o cameră la pensiunea fratelui. Refuz – și cât de bine ar fi fost să n-o fac! Nu vreau să fiu constrâns de-o apropiere ce poate fi stânjenitoare. M-am dezobișnuit. Și cât de mult mi-am dorit-o, cândva!

La Dorna, șoc termic: în casă, sunt 14 grade. Mă ia cu frig. Pun toate cele pe mine și abia târziu, sub plapumă, mă încălzesc.

Doamna M. „de la Dorna” e aproape aceeași. Au trecut, totuși, trei ani și peste ea. Și casa e aproape aceeași. Realizez faptul că e prea umed pentru mine. Deja s-a activat zona Zoster. Presiunea atmosferică mă omoară. Și, culmea ghinionului: până acum au fost temperaturi mari și o vreme stabilă. Trec norii prin oaze, bate vântul prin nervii mei.

Am citit toată după-amiază și seara. N-am radio, n-am televizor, n-am internet. N-am veioză. De fapt, există, dar ar trebui un prelungitor, ca să ajungă până la pat. Mă scol să sting lumina. Orbecăi. Somnul a zburat. Apoi, nu știu cum, dorm pînă la 5 dimineața. E o minune.

Duminică, 15. Mă mobilizez și, la ora prânzului, mă duc la „Musatti”, o pensiune din apropiere, specializată în ciuperci (hribi) cu mămăliguță. Am fost și ieri, cu „nea Virgil”, șoferul care m-a adus de la Iași. I-am vorbit, pe drum, de acest „lăcaș”, unde am mâncat, în anii precedenți, niște porții uriașe. M-am dat mare! La „Codrii Pașcanilor”, unde am făcut un popas de-o cafea și-o țigară, a vrut să contribuie și el la „notă”, dar i-am spus că, la dus, este invitatul meu. La întoarcere, treaba lui. Un om admirabil, Virgil, șofer de meserie. În noaptea precedentă se întorsese de la București, acum la Dorna, cu mine. Nu-i cășunează. La „Musatti”, ne dedăm, desigur, la ciuperci, deși există, tentant și mai economic, meniul zilei. Porții consistente, dar ciupercile cam crudele, n-au fost lăsate „să se facă”. Beau o bere, el – o apă plată. Nota: 50 de lei. Am o crispare: abia am plecat din Iași și s-au dus, deja, vreo 200 de lei (dacă adaug și cumpărăturile făcute la Humor). În ritmul asta voi rămâne repede lefter.

La despărțire, îi ofer lui Virgil o carte cu autograf și o sticlă de palincă. Este încântat de ambele, aș zice că mai mult de carte. Mișcându-se mereu printre scriitori și artiști, își dorește cărți, tablouri, dar nu îndrăznește să ceară. I-am sugerat să fie mai îndrăzneț. Totuși, dintre toți artiștii pe care-i duce și-i aduce, Dan Hatmanu i-a oferit „un tablouaș”.

...M-am lecuit de ciuperci, așa că mănânc „meniul zilei”. La întoarcere, mersul, un adevărat chin. Mă dor genunchii, încheieturile. Mă târâi până acasă, e ca o penitență. La poartă, mă întâmpină cei trei câini, doi dintre ei mă recunosc mai repede, dar cățeaua albă mă însoțește, cu hămăituri furioase, până la ușă. Încerc să-i păcălesc cu niscaiva „resturi”, luate special de la masă. Cățeaua albă are demnitate, nici nu se atinge de ofertă.

Luni, 16. Discuție penibilă cu doamna M. Ea mă crede umblăreț, ca în urmă cu trei ani. Îi mărturisesc neputințele mele de acum și aproape că nu-i vine a crede. Mă somează să fac mișcare, îmi spune lucruri dureros de adevărate, dar cărora nu mă mai pot supune. E și lipsa mea cronică de voință. Cu greu, acceptă să-mi facă unele mici cumpărături. Simt că deja îi devin o povară. S-a obișnuit singură, își are ritualurile ei. Eu parcă aș scoate-o, ușor, din ritm. Dar poate că și eu sunt tot așa, poate că și eu mă simt deranjat de cineva care îmi perturbă „intimitatea”. De ce „poate”, fără „poate”. Chiar așa e.

Plouă. Asta e bine. Sper ca, de mâine, să nu mai simt, ca acum, atât de acut, presiunea atmosferică.

Mesaj pe mobil: „Prietenă ta Irina (e de fapt, nora...) a reîncărcat și ți-a oferit 60 de minute în rețea. Încarcă și tu...” Asta înseamnă că au revenit în țară „copiii”. Fapt care mă reconfortează. Mă simt mai în siguranță.

Mărti, 17. „Ce noapte neagră, ce noapte grea, / A bătut în fundul lumii cineva” (Arghezi). Un mic chin, până mă culcușesc („mă culcușesc” era vorba lui Rodi; se culcușea la pieptul meu, eu la al ei). Plapuma cred că are vreo șapte chile, cum dracu’ s-o manevrezi? În sfârșit, „mă culcușesc” și, pe la 22,30 adorm. Mă trezesc brusc, la două noaptea, dintr-un coșmar. „Se făcea că” eram în Iași, într-o mașină, cu Dragoș la volan. Parcă era și Val Gheorghiu. Trebuia să ajung acasă, dar străzile erau mereu blocate cu „sens interzis”. Cineva spunea: „Acuși ajungem”, dar o coteam mereu pe o stradă, pe alta. Niște străzi înguste-înguste, cu tot felul de obstacole. La un moment dat mi se prinsese gâtul între scaun și volan. Mă sufocam. Disperat, i-am strigat lui Dragoș: „Mișcă puțin asta, că mă sufoc!” M-am trezit. Aveam plapuma până-n gât și, realmente, mă sufocam. Aerul, în cameră, mirosea insuportabil a igrasie. Am deschis geamul, a intrat aer proaspăt și rece, mi-am recăpătat, treptat, ritmul respirației. M-am mutat în celălalt pat, dar mi-era frică s-adorm. Totuși, pe la 3, probabil, am adormit. M-am trezit la 6,30, așadar am dormit, în totul, vreo 7 ore. Dar e limpede că nu mai pot sta în această ne-ambianță. Voi încerca în balcon, unde este o canapea, un fel de pat al lui Procust, din care picioarele-mi dau pe dinafară. Sau mai bine să plec? La Humor? La Tg. Neamț?

Mă hotărâsc – cel mai greu pentru mine e să mă hotărâsc într-o ceva; sunt omul indeciziilor – așadar mă hotărâsc și dau telefoane pentru plecare. Ghinionist cum sunt, presupun că nu voi avea succes. Și chiar se confirmă. La Tg. Neamț, preoteasa și părintele tocmai pleacă, „ne ducem puțin la Mediterana, stăm zece zile...” La Humor, s-a făcut loc, m-am primi, dar cine să mă aducă? Nicicum la Iași, unde este un fel de pol al caniculei, unde pur și simplu m-am lichefiat. Am slăbit, sunt numai piele și os. Și nu mai pot merge.

La Iași, timp de o lună de zile (iunie, început de iulie) au fost numai 30-35-37 de grade. După-amiază pur și simplu luam foc, începând de pe la 3-4, până pe la 9-10 seara. Beam apă, făceam dușuri, micșionam. Cred că am eliminat tot ce era bun (rău?) în mine. Când trebuia să pregătesc ceva de-ale gurii, mă întrebam dacă n-o să am soarta soacră-mii, a lui Mimi, care a murit, săraca, făcând mâncarea. Eram acolo, pregătit să ard umpluți și supraveghea cratițele, nu le-ar fi lăsat pentru nimic în lume. Dar la un moment dat s-a înroșit toată la față și i-am spus să se ducă la ea în cameră, să se odihnească, am eu grijă. A revenit peste câteva minute, s-a dus din nou. Apoi m-am dus eu la ea. Se văita că o doare cumplit capul, am vrut să chem Salvarea, dar s-a opus. Totuși, am sunat la Salvare, fără voia ei. Cei de la Salvare mi-au spus că nu pot veni mai repede de o jumătate de oră. Când află că e vorba de un bătrân, nu se mai grăbesc. Și aici era vorba de, aproape, o nonagenară. M-am dus din nou la ea, era în genunchi, lângă pat, se văita, cum n-am auzit-o niciodată. Apoi iarăși la bucătărie, să văd de mâncăruri, atent și la interfon. Cred că au trecut încă zece minute, până au venit. Am însoțit-o pe doctoriță. Mimi, acum, era întinsă în pat și părea că doarme. Doctorița i-a luat pulsul și toate celelalte. O urmăream, fără a zice nimic, oarecum contrariat că Mimi părea să doarmă în continuare. Apoi a sunat mobilul, cel rămas jos, în Salvare, întreba dacă să vină, să ia bolnava. „Nu. E moartă”, a zis doctorița, ca și cum ar fi anunțat un fapt divers. Mult mai târziu, ieșit din buimăceală, am aprins o lumânare.

Joi, 19. Citesc toată dimineața Vasile Andru, fac însemnări. Pe Andru îl văd din aceeași familie cu Mircea Eliade și I. P. Culiianu. Cu Eliade, cel puțin până-n momentul când acesta renunță la a deveni misionar și practicant al hindusismului și se mulțumește cu ipostaza de observator și exeget al practicilor și doctrinelor religioase. Și Andru trece prin India – dar pe unde nu trece? –, devenind un doctrinar și un misionar al isihasmului și filocaliei. Între cei doi sunt, în continuare, asemănări și deosebiri. Eliade a trăit experiența indiană la vârsta primei tinereți, când anumite hotărâri pot fi luate sub impulsul adrenalinei. Andru, dimpotrivă, a avut acces la India în anii primei senectuți, după ce își forjase și își consolidase convingerile, provocările.

Eliade se dedica literaturii doar vara, în restul anului fiind absorbit de învățământ și de cercetare. Andru, cum mărturisește undeva, nu poate scrie literatură decât la București, unde, de altfel, în ultimele decenii, s-a aflat pentru puțină vreme, în rest peregrinând prin lume. Proza lui Eliade este transparent autobiografică. Tot așa și a lui Andru. Amândoi au o anume serenitate, sunt atașanți în relația cu publicul. Deși mici de statură și – cum să zic? – niște sfrijiți, au charismă, îi însoțește o aură contaminantă. Chiar, fiecare dintre ei s-a însoțit de vreo două ori, căutându-și „jumătatea” ideală. Mai mult decât pe Eliade, pe Andru îl definește surâsul. **Surâd, deci există** se cheamă această cea mai recentă carte a lui, o antologie de interviuri, mărturisiri, autodefiniri. Le citești și tu cu un surâs. Simptomatic, după o conferință la Rădăuți, la care participase și tatăl lui, ajuns acasă, în Mușenița, tatăl, în prezența mamei – amândoi nonagenari – îl întreabă pe fiu: „Ce le spui tu oamenilor de te ascultă cu atâta atenție?” „Le spun cum să trăiască frumos și mult”, răspunde fiul. „Și de la cine ai învățat tu asta?” „De la voi.” La care mama – observă Vasile – surâde, adânc mulțumită, fără alt comentariu. Nici nu era nevoie.

Vineri, 20. După-amiază, în oraș, cu taxiul ADRIAN, cum scrie pe cartea de vizită, pe care mi-a și oferit-o. Ocolim, pe traseul cel mai lung, ca să ajung la o pizzerie, unde am fost și-n urmă cu trei ani. De la un chioșc, îmi cumpăr reviste, dar încă înainte de-a spune ce vreau, chioșcarul mi le pune în brațe: **22, Dilema, România literară**. Sunt, pe cât de surprins, pe atât de flatat. Cum de m-a ghicit?!

La *ristorante*, atmosferă plăcută. E cald, în sfârșit e cald. Lume puțină. Îmi aleg un loc cu vedere spre stradă. Reperez aceleași firme, de acum trei ani: BANCA... nu știu care, întrucât un copac obturează restul enunțului; AMANETĂRI; CAFEE BAR; CLUBUL SPORTIV ȘCOLAR. Asta din urmă mă miră: cum de a obținut acest locșor în buricul târgului?

Comand o ciorbă rădăuțeană, pe care o înghit pe-ndelete, trăgând de timp. Consistentă, ciorba. Îmi amintesc de „32”, dintr-un documentar englezesc, văzut pe Discovery. Numai englezii pot face așa ceva: o reîntoarcere în timp, a unor orașeni de astăzi, care acceptă să trăiască, la un castel, ca pe la 1830 (parcă). Vreo 30-40 de bărbați și femei, de toate vârstele, îmbrăcați de epocă și trebuind să respecte întreg ritualul de-atunci. La sfârșitul fiecărei zile dădeau seamă ce-au făcut în ziua respectivă. Totul pe bază de liberă asumare și completă sinceritate: cine nu respecta tipicul era însemnat cu tibișirul, în perspectiva (groaznică!) de a fi eliminat din joc. „Dar 32?”, întreba, la un moment dat, profesorul (un psihoterapeut, probabil). „Numai 31”, sau „27”, sau „29”, venea răspunsul. Nu știam ce înseamnă „32”, nu văzusem filmul de la început. Până m-am lămurit: 32 de mestecături, de masticajii ale fiecărei îmbucături erau garanția, în epocă, a unei digestii optime. Stau prost cu digestia, dar la o ciorbă, fie și rădăuțeană, e imposibil să mesteci o îmbucătură de 32 de ori...

Nu mă pot abține și comand un sfert de vin alb, cu apă plată și gheață. Și, în final, o cafea.

La un moment dat, simt nevoia acută să micșionez, combinația de vin cu cafea își face efectul. În ușa toaletei, mă împiedic, deopotrivă, de pragul de jos și de un tip care tocmai ieșea. Mi s-au tăiat, pur și simplu, picioarele, ceea ce mi se întâmplă tot mai des... Tipul, înalt și zdravăn, încearcă să mă prindă, dar nu reușește. M-am dus ca plumbul. Omu’, amabil, mă ajută să mă ridic. Revin, cu greu, la masă. Mă consult, discret: am o julitură la fluierul piciorului stâng, iar la dreptul cred că am făcut întindere.

Acum, dimineața, efectul e și mai clar: abia mă pot mișca, degetele de la piciorul stâng s-au chircit și mă dor, genunchiul drept e paradit. Aseară, marcat de precaritatea mea fizică, m-am decis să nu mai beau nici o picătură de alcool. Acum, deși efectele căzăturii sunt evidente și dramatice, mi-a mai scăzut auto-exigența. Chiar nici o picătură?! Deocamdată, cred că azi va fi imposibil să merg undeva. Trebuie să fac mișcări pe aici, prin cameră și pe balcon, poate își revin ligamentele. Sunt tot mai penibil.